

פניני הצדיקים

לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

ללא פרסומות.
ללא חדשות.
ללא פוליטיקה.

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

הרב רפאל אנקווה זצ"ל - נולד ב- ב' בטבת ה'תר"ח (1847) בעיר סלא שבמרוקו. משפחתו הינה ממגורשי ספרד ומיוחסת עד לקבני קסטיליה וספרד. בן לשושלת רבנים ספרדית. פירוש שם המשפחה 'אנקווה' הינו 'טוהר וניקיון כפיים'. עוד בצעירותו נודע בחריצותו ושקדנותו. בעודו סמוך על שולחן חותנו עלה ונתעלה בתורה ויראת שמים.

עד שבגיל עשרים ושתיים מינהו חותנו כחבר בית הדין וכן כמורה צדק. באותם ימים ייסד ישיבה בעיר סאלי אליה נהרו תלמידים רבים שספגו תורה, יראה, מידות, וחוכמה בכל ענפי היהדות. היות שלא רצה להתפרנס מן הרבנות, לפיכך עסק בזמן מועט במסחר. בשנת ה'תרל"ט (1879) עלה חמיו לא"י, והוא מונה לדיין של בית הדין הרבני בסלא. כל ימיו שקד באוהלה של תורה.

לאחר שהשלטון הצרפתי במרוקו בראשית תקופת הפרוטקטורט החליט, שיש להקים מוסד רב ראשי במדינה, כדי שייצג את היהודים מועצת הרבנים המליצה על רבינו ובשנת ה'תרע"ח (1918) בהיותו כבן שבעים ואחת מונה לשמש כרב הראשי של יהודי מרוקו ולראשות בית הדין הרבני ברבאט הבירה. מכל רחבי העולם היהודי שיגרו אליו שאלות וספיקות, מארצות אשכנז, צרפת ועד ערי איטליה וטורקיה, ארץ ישראל, עירק ותימן.

נפטר בליל שבת קודש, ד' באב ה'תרצ"ה (1935). חי כ-88 שנים. בהלווייתו, שנערכה למחרת כדי לאפשר להמונים להגיע

מכל רחבי מרוקו וצרפת נכחו כ-50,000 משתתפים, כולל נציגים צרפתים ומוסלמים בכירים ומשלחות יהודיות מכל רחבי מרוקו. 12 חכמי דורו נשאו את מיטתו הטהורה ו-12 בעלי תקיעה תקעו בשופרות. מאתיים ילדי תשב"ר צעדו בארבעה טורים וקראו פרקי תהילים בנגינת אבל ויגון. שלושים יום נערכו הספדים בבתי מדרשות ברחבי העולם. ציונו בסלא. **אביו:** ר' מרדכי. **אחיו:** ר' אליהו, ר' מסעוד ור' עמרם. **אשתו:** בת ר' יששכר אסראף (ששימש כאב"ד סאלי ולאחר שעלה ארצה שימש כרב העדה המערבית). **בתו:** זהרה (נישאה לר' יוסף אנקווה). **מספריו:** **יקרני רא"ם** - על שו"ע **יפעמוני זהב ופעמון ורימון** - על חושן משפט **יתועפות רא"ם** - שו"ת **יחידושי רא"ם** **יחדד ותימא** - חידושים על 12 מסכתות.

באחד הימים נודע לרבינו על נערה בת ישראל שמעזיזה ללכת בלבוש, שאינו צנוע על פי ההלכה, כשזרועותיה אינן מכוסות היטב. שלח רבי רפאל שליח לאבי הנערה והזהירו על מעשיה של בתו, אולם הבת המשיכה במנהגה הרע ולא שינתה את סגנון לבושה, כשנודע לרב, אמר למקורביו, תראו את אשר יקרה לנערה, ותכף ומיד התפשטו על ידיה של הנערה פצעים ואבעבועות.

הנערה הבינה שזה עונש, על אשר לא הלכה בלבוש צנוע והמרתה את פי הרב - ומיד כיסתה את זרועותיה. בבכי ובדמעות הבטיחה, שתחזור בתשובה ולא תחזור לסורה. רבי רפאל, התפלל עליה, ומיד נעלמו הפצעים.

בשנת ה'תרצ"ה בצורת קשה פקדה את מרוקו. למרבה הצער הייתה זו השנה השלישית ברציפות, שבה לא ירדו גשמים במידה מספקת! אותות הרעב ניכרו בכל פינה, מחירי המזון האמירו והקמח נמכר ביוקר רב. תושביה היהודים התכנסו בבתי הכנסת והתפללו בשברון לב. הם הפילו את תחינתם לפני בורא העולם שיפתח את ארובות השמים וישיעם מצרה זו. אולם נראה, כי התפילות שבות ריקם.

כל תושבי מרוקו הבינו, כי אם תמשיך הבצורת - בקרוב מאוד לא יהיה להם מה לאכול והם יגוועו ברעב! המוסלמים אף הם התכנסו לטכס עצה לרגל המצב, והם הגיעו למסקנה, כי יש להפיל את כובד האחריות על היהודים, שכן ידוע שתפילת היהודים מתקבלת לפני בורא העולם.

מיד יצאה הגזרה, כי על היהודים להתפלל בכל כוחם, ואם חלילה לא יפתחו שערי שמים, אזי יעשו ל"ע ביהודים שפטים. בנוסף גזרו על רבינו, הגאון הרב רפאל אנקווה, כי עליו להעתיק ולהשתתף בתפילות בבית-החיים, כשהוא יחף ברגליו. הנימוק שלהם היה, כי במצב זה יתאמץ רבינו בתפילתו. שכן אף המוסלמים האמינו, כי רבינו בקדושתו ובתפילותיו יכול להוריד גשם! היהודים ניסו לבטל את רוע הגזרה, שכן פגיעה ברב עלולה להוביל לתוצאה הפוכה שלא ירדו גשמים. אולם המוסלמים היו איתנים בדעתם.

כאשר שמע זאת רבינו, הרהר עמוקות ואמר: **"יכול אני להתפלל על הגשם, אך דעו לכם, לאחר שאסיים את תפילתי והמטר ירד, אשיב את נשמתי לבוראה"**. הנוכחים נבהלו לשמע הדברים אולם רבינו אמר: **"עליכם לדעת, שכבר נגזרה הגזרה ואין להשיבה. אני מוכן ומזומן למסור נפשי למען כלל ישראל"**.

בשמים עננה אחת לא נראתה. היהודים ובראשם הרב הגיעו לבית-החיים ושם התפללו. והנה באחת התקדרו השמים, וגשם עז החל לרדת ארצה. הבצורת אומנם הסתיימה, אולם זמן קצר לאחר מכן חלה רבנו אנושות והשיב את נשמתו ליוצרה ובמסירת נפש למען היהודים.

האדמו"ר הרב שמעון נתן נטע בידרמן ירושלים-מלעלוב זצ"ל- נולד ב-ה'תרט"ץ (1929) בטבריה. בימי ילדותו התחנך בתלמוד תורה החסידי 'חיי עולם'. כבר אז ניכרו בו ניצוצי להט קודש לעבודת השי"ת ולימוד התורה, ובוצין בוצין מקטפיה כשכבר מימי נעוריו התבלט ביראתו המופלגת ובמידותיו התרומיות והנאצלות, ובתפילותיו הנלהבות בסערת אש קודש. נודע בעבודת התפילה בקול תעצומות, ובמידת הענווה והאמת. עבד את בוראו בכל נפשו ומאודו בקדושה וטהרה, ולא עבר עליו חצות לילה בלא "תיקון חצות". תפילותיו היו מן המפורסמות ביותר. כיתת רגליו למטרות צדקה וחסד, והקדיש מזמנו היקר ועסק במסירות אין קץ בהשכנת שלום בבתי ישראל ובין אדם לחבירו. ברכותיו עשו פרי ורבים פנו אליו ונושעו.

בעל רוח-הקודש. כל ימיו נזהר היה בשמירה מופלגת על כל דבר מאכל שעמד להכניס אל פיו. אפילו בשתיית כוס מים מצא מקום להחמיר ולהדר. על המים היה לעבור סינון במסננת, עובר לשתייתם. לצורך הדבר התקנו מסננות על ברזי המים ובהעדרם מנע הרבי עצמו משתייה. מעשה היה, בשנותיו האחרונות, שבת הרבי עם קהל חסידיו באתרא קדישא מירון לרוב חולשתו הוגשה לו כוס חמין להשיב את לבו. לתדהמת הקרובים, לא חס הרבי על גופו, וסירב בכל תוקף לשתות מאותם מים, משום שלא ראה בעצמו כי יש מסננת על ברז המים שממנו מילאו את המחם. היה נזהר ומדקדק בכל מילה ומילה שעמד להוציא מפיו, אם ראוי להיאמר אם לאו. בכל דקדוקיו וחומרותיו נזהר היה מאוד לבל יגרמו הפרעה לאי מי מהסובבים.

פעמים שאף וויתר על הקפדה שנזהר בה הרבה, ובלבד שלא יפגע שום בר ישראל בסיבתה. בשנתו האחרונה, הקים בית מדרש לפרחי החסידים שעברו להתגורר בעיר בית שמש. ימים אחדים בטרם נפל למשכב, בישר הרבי לחסידים ברוב שמחה, כי זכה להשלים את המצווה התרי"ג שבתורה לכתוב ספר תורה מהודר ומפואר. נפטר ב-ד' אב ה'תשס"ד (2004). חי כ-75 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

סבא: האדמו"ר רבי שמעון נתן נטע. **אביו:** האדמו"ר רבי יעקב יצחק. **אמו:** מרת חוה שרה (בת הרה"צ ר' אלתר חיים הלוי שיפמן שו"ב זצ"ל מח"ס 'לקוט חיים', מחשובי חסיד קארלין ומפארי העיר טבריה ומצאצאי רבי יצחק מדראהביטש זיע"א והרה"ק בעל 'באר מים חיים' זיע"א). **אשתו:** בת הגה"ח רבי דוב בער הירשמן. **מרביתיו:** ר' דוב בעריש וידנפלד מטשעבין, ר' יוחנן פרלוב מסטאלין-קארלין. **ילדיו:** האדמו"ר הרה"צ ר' אלתר ישראל מלעלוב-ירושלים (עומד בראש שתי הקהילות-אחת בירושלים והשניה בבית שמש), האדמו"ר ר' יוחנן, ר' דוד, ר' חיים, ר' יוסף, ה"ה משה. **מתלמידיו הבולטים:** האדמו"ר ר' דוד טברסקי מראחמסטיקווא

בשנותיו האחרונות סבל קשות מכאבים ברגליו, והרופא המליץ על כדורים טבעיים שיש בהם להקל ולשכך מהכאבים. הרבי, שנשמר כל ימיו על הנכנס לפיו, שלח לבדוק את מרכיבי התרופה אם כשרים הם בתכלית ההידור. אחר דרישה, התברר כי אחד הרכיבים נעשה משומן עופות טמאים וכמובן מיאן להסתייע בתרופה. מקורביו, שלא יכלו לראותו מתיישר, הבהילו לביתו את אחד מגדולי ההוראה שפסק כי אין בדבר כל חשש, והוסיף להסביר כי מאחר שנפסלו הרכיבים ואינם ראויים לאכילת כלב, אין איסור באכילתם. אלא שהרבי נותר בסירובו, והמשיך להתיישר בייסוריו. בגילוי לב התנצל ואמר, כי "אכן מותרים הכדורים למאכל, אך מה אעשה ואני איני מסוגל להכניסם לפי".

בערב חג הסוכות, החל חשש מקנן בליבו שמא בשל מחלתו יימנע ממנו לקיים את מצוות הסוכה בליל יום טוב ראשון של חג. כאשר בא מנהל המחלקה אל מיטתו לדרוש בשלומו, נזעק הרבי ושאלו, האם יתאפשר לו לרדת לסוכת בית הרפואה בליל החג. הרופא שלא היה בקי בהלכות החג ולא ידע על הבדל בין מצוות הלילה הראשון לשאר הלילות, פנה לרבי ו'הרגיעו': "אל תדאגו, שבעה ימים יש בחג, בימים האחרונים וודאי יתאפשר כבר לרדת לסוכה". כאשר שמע הרבי את תשובתו התמלא צער ודאגה וכדרכו נתעטף בשתיקה כואבת.

לאחר רגעים ספורים, החל המוניטור להראות עליה תלולה ומבהילה בדופק הלב עד שסכנה נשקפה לו. הרופא הבכיר, שאך זה עתה שוחח בניחותא, לא הבין את המתחולל לנגד עיניו. אחד ממקורביו הרבי שנכח בשעת מעשה, פנה למנהל המחלקה וטען לו כי הדבר קרה בשל סירובו לאשר לו לקיים את מצוות החג. אף כי לא האמין הרופא לדבריו, פנה אל הרבי ולחש לאוזנו: "אם ירצה האדמו"ר בדווקא, יוכל לרדת לסוכה עוד הלילה". לתדהמת כל הנוכחים, באותו רגע ממש, שב לבו להתנהל במנוחה כאשר היה מקודם.

מעשה באברך מבני ירושלים שפקד את נווהו ותינה בפניו על צרת נפשו כי נקלע לחובות כבדים ואין לו לתת לחם לבני ביתו. האברך שסבר כי קרוב הוא וודאי יקבל נתינה מכובדת, התאכזב לגלות בידו שטר של עשרים שקלים מקופלים, ויצא בפחי נפש. רק כאשר בא לביתו נוכח לראות כי הרבי חשב מחשבות כיצד יהיה זה מתן בסתר שלא יבוש האברך, והטמין בתוך השטר הקטן, סכום גדול מאוד.

פעם בסעודת ראש חודש נקלע לבית מדרשו של רבינו בחור מבוגר שהיה זקוק לישועה גדולה, וכשעבר בעת אמירת לחיים בירכו רבינו שעד החודש הקרוב תבוא ישועתי, ואכן לחודש הבא בעת סעודת ראש חודש כבר בא הלה לקבל ברכת המזל טוב לאירוסיו.

מן רב לאחר התפילה, היה רושם התפילה ניכר עליו. הטלית שגם בימי החורף הירושלמים הייתה רטובה לגמרי מזיעה של תפילה, כמו הגוף הלוהט כולו ברתחת קודש. מידי יום בסיום התפילה, היה שב על עצמו מראה נוראי של הגוף הקדוש הנופל באפיסת כוחות, כשהוא אינו חדל מלהתנשף בכבדות, כמי שזה עתה סיים עמל מפרך ומשבר. מספר שנים לפני פטירתו, חש שלא בטוב ונאלץ להתאשפז. אחד ממקורביו שחרד לשלומו, שאל את הרופא שטיפל בו, לדעת את שלום רבו. הרופא השיבו בהתפעלות: "דעתי אינה משנה, משום שבלאו הכי רבך אינו מתחשב בה. אולם דבר אחד יכול אני לומר לך, כשהוא מתפלל הוא לא נמצא עמנו כלל".

המקובל הרב הצדיק אליהו ליאון לוי זצ"ל הידוע כ'בבא ליאון' נולד כבן זקונים להוריו בשנת ה'תרצ"ט (1939) בעיר מרעאש שבטורקיה. בהיותו כבן שמונה שנים, משפחתו עלתה לארץ והתיישבה במעברת נס ציונה. היות ואביו חשש מהשממה הרוחנית ששררה במקום לכן בשנת ה'תש"י (1950) העביר את משפחתו לשכונת עזרא שבתל אביב-יפו, שם הקים את ביה"מ 'עזרה ותושיה' והיה לרבם של העולים מטורקיה.

בגיל 12 למד בישיבת 'אוהל מועד' בתל אביב. כשהגיע לבר-מצווה כבר ידע חלקים רבים של הזוהר. בגיל 18 עבר ללמוד בישיבת חב"ד בעיר. בגיל 21 שימש כחזן הראשי בביה"כ 'אוהל מועד' בתל אביב ובהמשך שימש כשליח ציבור בביה"כ של יוצאי חלב בשכונת לבנדה בתל אביב. נודע כבעל קול נדיר וחזק, אשר שלט בכל רזי המקאמים.

למד בכולל 'בית הלל' במשך כארבע שנים וכן בישיבת 'פורת יוסף' ובכפר חב"ד. לאחר מכן החל ללמוד את רזי הקבלה ובמשך שש שנים רצופות ערך את התיקון של התנא רבי נחמיה בן הקנה (התבודד בבית כשהוא לומד קבלה ועורך תעניות). לימים עבר להתגורר בבני ברק. הקים והחזיק במשך שנים רבות את ישיבת המקובלים 'תיקוני אליהו' ומעייני הישועה' בראשה עמד עד פטירתו. בימי חמישי נהג להיות שרוי בתענית ולקבל קהל. חיבר תיקונים שונים ובמשך עשרות בשנים עבר בבתי-הכנסת השונים כדי לערוך את התיקונים, שהיו מתקיימים מדי יום חמישי בימי השובבי"ם בלילות עד אור הבוקר.

בלילות שבת לא היה נח והיה יושב והוגה בתורה ובחסידות עד הבוקר. בדרשותיו מעולם לא פתח ספר והציטוטים ומאמרי חז"ל נאמרו תמיד בעל פה. **בעל רוח-הקודש**. לקח את בעיות האנשים באופן אישי והיה בוכה עם הסובל, כאילו הוא בנו יחידו. ערך תעניות מרובות אשר בגינם התקשה לאכול וסבל מחולי מעיים. למרות תחנוני משפחתו סירב לקבל טיפול רפואי **ואמר כי הוא הולך כפרה על עם ישראל**. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב-ד' אב ה'תשע"ה (2015). חי כ-76 שנים. ציונו בבני-ברק.

סבו (מצד האב): המקובל ר' אברהם (נפטר בגיל 98 והוריש את רזי התורה לבנו ר' ישועה). **אביו:** המקובל ר' ישועה (שימש כרב העיר מרעאש שבטורקיה. נהג לטבול בכל לילה 151 טבילות לפני אמירת 'תיקון חצות'). **אימו:** מרת שפיקה. **אשתו:** מרת שושנה. **אחיו:** ר' רפאל (ראש מוסדות 'ישועה ליהודה'). **אחיותיו:** מרת ש. אללוף (נישאה לר' זבולון מקים סמינר לבנות 'אור החיים'), מרת מ. ביטון (נישאה לר' שמעון רב העיר חדרה ונשיא מוסדות התורה 'אור יוסף').

מרבתי: אביו, ר' אברהם (את רוב תורתו למד מאביו וכן לימדו סודות שלא גילה אותם לאף אדם). **בניו:** ר' יהושע (ראש ישיבת עטרת הלויים פתח-תקווה), ר' חיים (ראש ישיבת 'עטרת הלויים'), ר' שמואל, ר' אברהם, ר' יצחק, ר' יוסף. **חתניו:** ר' ישי גינתי (ראש ישיבת 'ברכת התורה' בירושלים), ר' יחזקאל סולומון (רב קהילה בחסידות ויז'ניץ). **מספריו:** **יישועות אליהו השלם**, **יקדושת ישראל**, **צעקת ישראל**, **משבצות זהב לבושה** - לנשים.

להלן סיפורי מופתים המעובדים מערוץ שבע שסופרו על הרב. אחד מתלמידיו, יגאל ואזנה, נעזר ברב כאשר הותקפו המחשבים במקום עבודתו על ידי וירוס, ומאה ושמונים מחשבים יצאו מכלל פעולה. במשך יומיים ניסו למצוא פיתרון, אך לשווא. **חברה שמתמחה בהוצאת וירוסים רצתה ארבע מאות אלף דולר כדי לתקן את הבעיה**. פתאום שי חשב לשאול בעצת הרב.

"אינני יודע למה לא חשבתי על זה מיד", סיפר. "התקשרתי לרב ותיארת לי את הבעיה. הוא הורה לי להניח את ידי על אחד המחשבים. אחרי דקה, הוא אמר, שהוא רואה את הווירוס והוא תיאר אותו בפניי. (מאוחר יותר הוא הראה לי את הסקיצה שעשה בישיבה. זה היה נראה בדיוק כמו דיאגרמות של וירוסים מחשב עם זנב מתפתל ארוך).

הצדיק אמר לי, שהוא תפס את הווירוס ונעל אותו בכספת רוחנית. הוא הורה לי להקיש על מקש "Enter". מיד נדלק המחשב ואיתו יתר המחשבים, שהיו בבניין. זה היה מדהים.

פעם אחת יענק'לה לוויין קנה מכונית משומשת ממישהו, שהיה גבאי באחד מבתי הכנסת באזור. מאחר שכבר היה בבני-ברק, 'קפץ' לישיבה לביקור כדי להיכנס אל הצדיק. שאל אותו הצדיק: **"הוא סיפר לך, שהמכונית עברה תאונה ושהגברית המחבר את שני הגלגלים הקדמיים התעקם?"** שאל הרב. "לא, הוא לא סיפר לי", אמר יענק'לה.

"איך זה יכול להיות? קניתי אותה מאדם ירא שמיים", טען יענק'לה. "הוא היה צריך להוריד אלפיים שקל ממחיר המחירון", אמר הרב. יענק'לה לקח מייד את המכונית למוסך כדי לבדוק אותה. אכן, מדברי הרב לא נפל דבר. **המוסכניק אישר, כי הגברית המחבר את שני הגלגלים הקדמיים היה עקום, לאחר שהמכונית עברה תאונה**. הוא חזר במהירות לגבאי שמכר לו את המכונית, והלה כששמע את דבריו החזיר לו אלפיים שקלים כדברי הרב.

האדמו"ר הרב בן ציון הלבֶרשטאם הי"ד - נולד ב-י' אייר ה'תרל"ד (1874) בבוקובסק שבגליציה. עוד בילדותו ניכר כי לגדולות נועד. אביו נפטר ב-א' תמוז ה'תרס"ה (1905), והחסידים הכתירו את רבינו כאדמו"ר השני מבאבוב. בתקופת מלחמת העולם הראשונה היה פליט באימפריה האוסטרו-הונגרית. לאחר המלחמה שב לפולין והקים מחדש את הישיבה בבאבוב, בשם 'ישיבת עץ חיים'. הישיבה מנתה 300 בחורים. בהמשך הקים עשרות סניפים ברחבי גליציה ופולין. השפעתו על הנוער הייתה רבה. יהודים רבים שהתרחקו מהדת, חזרו בזכותו בתשובה. התייחסותו לחסידים ובפרט לתלמידים היתה כאב רחמן. נשא על שכמו את כל דאגותיהם ואת בעיותיהם בעצות ובפעולות בגוף ובנפש. אם חלו, דרש ברופאים עבורם. אם היה נוגע לסכנת נפשות, שילם אפילו זהב מכיסו כדי להביא רופאים מומחים יותר.

כשהגיעו בחורים לגיל שידוכים, השתדל בעצמו לבדוק את ההצעה. אם היה מדובר בבחור יתום, התאמץ לתת לו את צורכי החתונה ואת שאר ההוצאות. לעיתים עשה בעצמו את החתונה. נודע במידת הנדיבות בכל רחבי המדינה וגם מחוץ לגבולותיה. תמך בסתר באנשים שנהפך עליהם הגלגל והיה לוה בעצמו כדי להציל יהודי מחרפת רעב. הקים את 'אגודת הרבנים של מערב גליציה', לארגון פעולות הדת. **ענוותן. גאון. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו.** הרב, בנו- ר' משה אהרון ושלושת חתניו- ר' יחזקאל הלבֶרשטאם, ר' משה סטמפל ור' שלמה רובין נרצחו ב-ד' אב ה'תש"א (1941) יחד עם עוד כ-20,000 יהודים בחורשה ליד יאנוב. חי כ-67 שנים. בנו, ר' שלמה מילא את מקום אביו באדמו"רות.

אביו: האדמו"ר ר' שלמה מבאבוב. **אימו:** מרת רבקה הנה (בת ר' יהושע רוזנפלד מקמיניקה). **נשותיו:** מרת תרצה (זיווג ראשון - בת ר' נפתלי הורוביץ), מרת חיה פראדיל (זיווג שני- בת ר' שלום אליעזר הלבֶרשטאם מרצפרט). **ילדיו:** האדמו"ר ר' שלמה, ר' חיים יהושע הי"ד, האדמו"ר יחזקאל דוד מפאקשיווניץ בורו פארק, ר' משה אהרון הי"ד, מרת דבורה לאה (נישאה לר' יעקב ישראל טברסקי מהורניסטייפול מילוואקי), מרת רבקה ביילא (נישאה לר' יחזקאל שרגא הלבֶרשטאם הי"ד ובזיווג שני נישאה לר' חיים פרלמן), מרת נחמה גולדה (נישאה לר' משה סטמפל הי"ד ובזיווג שני נישאה לר' יהושע פרישוסר), מרת ברכה (נישאה לר' שלמה רובין הי"ד), מרת שיינדיל רייצא (נישאה לר' ישראל דוב ווייץ), מרת גיטשא (נישאה לר' מרדכי צבי ליפשיץ), מרת מלכה (נישאה לר' ישראל יעקובר). **מספריו:** **יקדושת ציון.** הלחין למעלה ממאה ניגונים- בין המפורסמים שבהם: 'יה ריבון', 'מקדש מלך' ו'מה אשיב'.

החסיד ר' יעקב בייגל מקראקא ז"ל סיפר: במשך שנים רבות התפרנסתי מניהול מאפיה גדולה. גוי שכן קינא בהצלחתי. הוא שכר עדי שקר ללכת לאנשי הרשות ולספר כי המאפיה מזוהמת ושרצים נמצאן בכיכרות הלחם. הוא גם שיחד את אנשי המשטרה הרשעים, שיכנסו למאפייה ויעמידו פנים כאילו מצאו שהמקום לא נקי. חששתי מאוד, הייתי עלול לא רק לקפח את פרנסתי, **אלא גם לשבת במשך מספר שנים בכלא.**

בצר לי קמתי ונסעתי לבאבוב. כשהגעתי אל בית הרבי הרה"ק רבי בן ציון האלברשטם הי"ד, ראיתי מחזה מוזר. הרבי בכבודו ובעצמו עמד סמוך ליד החלון כאשר ידו מלאה אבנים קטנות, והוא משליכן אחת אחת מהחלון החוצה. עמדתי והבטתי בתמיהה, עד שהרבי הבחין בנוכחותי ואמר: "ראה נא מה שאני עושה. זרקתי פרורי חלה יבשה אל היונים, והנה באים ביעף עורבים, עופות טמאים אכזריים, ודוחקים את רגלי היונים. לכן אני משליך את האבנים לעבר העורבים לגרשם, כדי שהיונים יוכלו להתפרנס במנוחה".

כששמעתי את הדברים האלו, הזדרזתי וסיפרתי לפניו את הצרה שאליה נקלעתי. הרבי השיב לי מיד: "הלא בזה אני עוסק עתה. מגרש את הטמאים, המטרידים את מנוחתן של היונים הכשרות". כאשר הגשתי לפניו אחרי כן את הקוויטל שכתבתי באריכות, חזר ואמר לי: **"אל תדאג. כבר גירשתי את הטמא ולא יוכל להרע ליונה. כנסת ישראל נמשלה ליונה. סע לביתך לחיים ולשלום, ותבשר לי בשורות טובות"**. כאשר חזרתי לקראקא, נודע שהשלטונות תפסו את הנוכרי שהלשין עלי בפשע נורא של שותפות עם שודדים רוצחים, ונגזר דינו למאסר. המשפט הקשה שהיה צפוי לי התבטל, מכיוון שהעד הראשי כבר לא היה יכול להעיד כנגדי. (היכל באבוב)

הרב החסיד ר' משה דוד שטרם סיפר סיפור מופת, שהוא היה נוכח בו: נוכרי פתח בבאבוב חנות עם כל מיני סחורות. חנויות היהודים הפסידו את כל מחייתם, כי הנוכרים בכל בגלילות הוסתו היהודים על ידי הקמרים ימ"ש לקנות רק אצל הנוכרי. לא יכלו לעשות דבר כנגדו. פעם אחת בזמן סעודת מצווה רבינו ביקש עשרה דגי הרינג. לא היה מקום לקנות אותם כי אם אצל אותו נוכרי והביאו אותם משם.

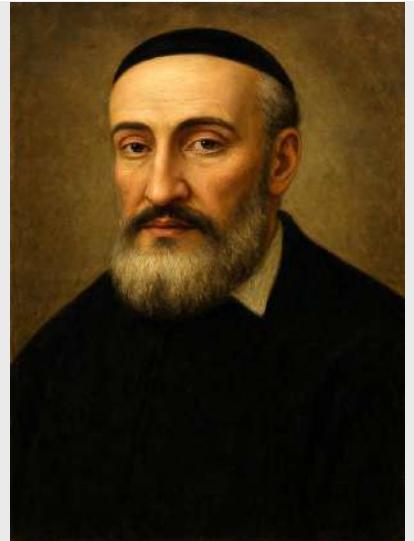
התחיל רבינו לחתוך את הדגים ולפתע הכריז בקול גדול: "הדגים מסריחים. ריח של נפט יוצא מפיהם" והשליכו אותם. מיד לאחר מכן שמעו את מכבי האש שנסעו לחנות של הנוכרי מכיוון שפרצה שריפה כתוצאה מחבית נפט שנדלקה. כל החנות נשרפה לגמרי, כך שמסחר הנוכרי אבד כליל, ונעשה הרווחה גדולה ליהודים.

בעיר לימנוב היתה כלה, שחלתה עד שהגיעה לשערי מוות והיתה ללא הכרה. המשפחה שמעה שיש סגולה לרפואה על ידי שקורעים את התנאים. הם עשו כך. מיד לאחר מכן, הכלה פתחה את פיה ואמרה שתי מילים: "רב, כפרה". הם לא הבינו למה התכוונה, אבל מכיוון ששמעו שאמרה כפרה, לקחו תרגולות ועשו לה סדר כפרות, למרות שזה היה באמצע השנה.

אחרי כן הוטב מצבה, עד שחזרה לאיתנה בבריאות שלימה. אז סיפרה, שראתה את רבינו (היה זה לאחר פטירתו) שאמר לה, כי סגולה לרפואתה שיעשו סדר כפרות. מכיוון שלא יכלה לדבר, אמרה רק שתי מילים, "רב, כפרה", כלומר שהרב ציווה לה לעשות כפרות. אחרי שהתרפאה בעז"ה, כתבו תנאים חדשים.

המקובל הגאון הרב מנחם עזריה מפאנו זצ"ל- נולד בשנת ה'ש"ח (1548) בעיר בולוניה שבאיטליה. כונה גם עמנואל דה-פאנו והרמ"ע מפאנו. מוצא משפחתו היה מהעיר פאנו, עיר קטנה ליד פזארו במחוז מארקה שבאיטליה. בצעירותו למד בוונציה עם חכמי העיר ומקובליה. לאחר שמילא את כריסו בש"ס ופוסקים שקד בהתמדה רבה על לימוד הקבלה. לא הניח דבר גדול ודבר קטן שלא למד. בסביבות גיל שלושים התחיל להתפרסם. תורה וגדולה התאחדו על שולחנו. בשנת ה'של"ד (1574) מרן רבי יוסף קארו זיע"א מינה אותו לפקח על הדפסת ספרו 'כסף משנה'.

בעיר רוג'ו שבה הייתה קהילה יהודית חשובה, רבינו שימש כראש ישיבה שאלה רבים נהרו. ממדינות שונות פנו אליו בשאלות ולכולם ענה כיד ה' הטובה עליו. משם עבר לעיר חותנו, מנטובה. גם שם הקים ישיבה גדולה ונחשב לאחד מעשיריה. כתב כשלושים ספרים העוסקים בהלכה ובקבלה. תיקן תקנות לקהילות יהדות איטליה בענייני התפילות ונוסחיהן וכן תקנות לחזוק התורה והדת. ענוותן מופלא. איש אמת. דקדק במצוות, ביחוד במצוות תפילין באופן עשיתן והנחתן. כל גדולי הדור העריצו אותו. נפטר ב-ד' אב ה'ש"ף (1620). חי כ-72 שנים. ציונו במנטובה.

אביו: ר' יצחק ברכה (ממיוחסי העיר ומיקריה). **אשתו:** מרת רחל (בת ר' יצחק פואה ממנטובה, מגדולי רבני איטליה. ביתו היה פתוח לרווחה לכל עובר ושב. ראשון לכל דבר שבקדושה). **מרביתיו:** הגאונים ר' ישמעאל חנינא בן מרדכי מוולמונטונו, ר' משה פרובינצאלו, המקובל ר' עזרא מפאנו ממנטובה (דודו), המקובל ר' משה קורדובירו, המקובל ר' ישראל סרוק מצפת. **מתלמידיו:** המקובל ר' אהרון ברכיה ממודינא (מח"ס 'מעבר יבק'), ר' משה קזיס, הגאון ר' יצחק לומברזו מתוניס (רבה הראשי של יהדות תוניס. מח"ס 'זרע יצחק'). **מילדיו:** המקובל ר' יצחק, ר' יברכיהו. **מספריו:** **אלפסי זוטא**- הלכות ודינים בסדר התלמוד **אם כל חי**- דרושים עמוקים בקבלה **חקור דין**- חקירת עולם הזה, עולם הנשמות ועולם התחיה **הטוטפות**- בעניין הלכות תפילין לפי הקבלה **ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל**- על סדר הקפת הלולב **כנפי יונה** - כוונת התפילה כולל רמזים, יחודים וכו' **המידות**- על שלוש עשרה המידות שהתורה נדרשת בהם **מאה קשיטה** - מאמר כולל מאה פרקים **מאורות הגדולים** - מאמר בענייני

חכמת התכונה **המילואים** - כוונות ורמזים על מילואו של שם הויה וצירופיו **מעין גנים** - כוונות במועדים וספירת העומר **הנפש**- דרושים **יסדר עבודה** - על המועדים, תמידים ומוספים וסדר עבודת הכהנים והלוויים **עסיס רימונים** - קיצור ספר פרדס רימונים עם הגהות **העיתים**- מאמר על העיתים **פלח הרימון** - ביאור בקבלה **יונת אלם** **יגור אריה** **יין הקרח** **הרקיעים** **שבתות ה'** **שפת אמת** **עשרה מאמרות** - מאמרים בקבלה **ישברי לוחות** - על הזהר **ישות** **הרמ"ע**- פירוש סוגיות ומשניות **תיקוני תשובה** - תיקונים וסיגופים לבעלי תשובה **פיוטים**.

הגאון רבי נתן לובארט זצ"ל סיפר ששמע מהגה"צ רבי שמעון מז'ליחוב זצוק"ל על רבינו, שהמקובל האלוקי רבינו האריז"ל הקדוש אמר כי בפעם הזאת אין לו (לרבינו האריז"ל) בחינת כתב ודיבור (כידוע מי שכתב את שמונת השערים של רבינו האריז"ל היו תלמידיו המקובל רבי חיים ויטאל זצוק"ל ובנו המקובל ר' שמואל ויטאל זצוק"ל). אבל הוא יבוא עוד הפעם לעולם בגלגול נוסף ושם תהיה לו בחינת דיבור וכתב. רבינו האריז"ל בא בגלגול והיה הקדוש האלוקי הצדיק הרב מנחם עזריה מפאנו זיע"א.

תלמידו של רבינו הגאון הצדיק הרב יצחק לומברזו מתוניס (מח"ס 'זרע יצחק') סיפר כי לרבינו היה מגיד (דוגמת המגיד שהיה למרן רבי יוסף קארו זיע"א) או גילוי אליהו הנביא, וכך אמר: "שמעתי בעיר שם מפי מורי הרב הרמ"ע ואשמע קול מדבר אליו בקומו בחצות לילה לעסוק בתורה ותסמר שערת בשרי אף כי אלי דבר יגונב ואירא בהחבא ודי בזה". מרן הרב החיד"א זיע"א מביא שהיה לרבינו 'מגיד' מהשמים. עוד הרב החיד"א סיפר שרבינו התענה במשך עשרים ושתיים שנים!

רבינו היה צדיק גדול ועניו. למרות שכל גדולי חכמי לב, שמו אותו לוית חן לראשם, רבינו הצטיין במידותיו התרומיות. למרות ידיעותו בתלמוד, בדרושים ובקבלה, ניתן לראות במאמריו ענוות חן והשתפכות הנפש. רבינו כתב: "ההבדל בינינו ובינם (גדולי הדור שהעריכו מאוד את רבינו) רב ועצום מאוד. כי הם היו בקיאים בכל התורה כולה, ואני אפילו לאותו תלמיד שגמר את מסכת חגיגה (במסכת זו יש עשרים ושש דפים)- לא הגענו". במקומות נוספים כתב: "בלב נשבר ובשפלות רוח" וחתם את שמו: "אני מעפר הארץ, שחתמו בי רבנן, זה שמי מעביר עוון וזה זכרי מוחל עלבון". בתשובותיו התנצל ואמר: "והריני למד מכל האדם יותר מכל האדם".

ענוותנותו והערכתו של רבינו לרמ"ק היתה עצומה. רבינו כתב: "מעיד אני עלי שמיים וארץ, כי גם אחרי שזכיתי לטעום מעט מזעיר בקצה המטה, שירי שיריים וגם מפי האריה ומפיהם של גורי רבינו האריז"ל מקונטרסים רבים ונכבדים ששיגרו לי מגדוליהם וחשוביהם... לא גבה ליבי ולא רמו עיני להרהר על החכם הרמ"ק ועל דבריו.

בכל יום רבינו נהג להתבודד בחדר מיוחד ולקשר את נשמתו בבורא יתברך. לפני כניסתו לחדר קבע זמן למשמשו להגיע ולעוררו עד שיפסיקנו מדביקותו. הרב הזהירו שאם לא יעשה כן, עלול הוא להידבק בחי העולמים לעולמי עד ולהיפטר מן העולם. באחד הימים בשנת ה'שפ"ה פרצה דליקה בעיר. המשמש מחמת הבלבול והבהלה שכח להגיע בזמן שקבע לו רבינו. לאחר שמזכר מיהר להגיע אליו, אבל גילה כי איחר את המועד ונפשו של רבינו מרוב דביקות בקונו יצאה והוא נפטר לבית-עולמו.

המקובל הרב לוריא יצחק בן שלמה אשכנזי זצ"ל המכונה **האר"י הקדוש**: נולד בשנת ה'תרצ"ד (1534) בירושלים. בן למשפחת הרבנים האשכנזית לוריא המיוחסת לרש"י ולדוד המלך. כשהיה כבן שמונה שנים אביו נפטר. אמו נאלצה לרדת עם בנה לקהיר שבמצרים ולהתגורר אצל אחיה העשיר מר מרדכי פראנסיס. כשהיה כבן חמש-עשרה שנים נודע בחכמתו ובפלפולו בגמרא על כל בני גילו. דודו נתן לו את בתו לאישה וכלכלו בכבוד. כשנתיים לאחר מכן גילה ספר קבלה והוא התבודד. בתקופה זו זכה לגילוי אליהו הנביא ולרוח-הקדוש. התפרנס גם ממסחר בתבלינים ובתבואה. בהיותו כבן 34 שנים התגלה אליו אליהו הנביא ואמר לו כי בעוד שנתיים יסתלק מהעולם ואמר לו לעלות לארץ וילמד את תורתו לרבינו ר' חיים ויטאל שהתגורר בצפת. ואכן בשנת ה'ש"ל (1570) עלה לארץ עם אשתו ושתי בנותיו והתיישב בצפת.

אבי השיטה החדשה בחכמת הקבלה. **בקי במקרא, משנה, תלמוד, מדרשים, מעשה בראשית, מעשה מרכבה, בשיחת אילנות, שיחת עופות, שיחת מלאכים, הכיר את חכמת הפרצוף, ידע כל אשר אדם עשה ואת מחשבותיו. ידע את חכמת הגלגול, צפה בעיניו בנשמות הצדיקים והתעסק עמם בחכמת האמת.** החזיר רבים בתשובה. נפטר ב-ה' אב ה'של"ב (1572) במגפה הגדולה שפקדה אז את הגליל. ציונו בצפת. חי כ-38 שנים.

אביו: ר' שלמה. **אימו:** בת למשפחת פראנסיס (אמו היתה ספרדיה). **אשתו:** בת דודו מרדכי. **בנותיו:** מרת עכסה (נישאה לר' שלמה סאגיס. ראש ישיבה בצפת), בת נוספת (נישאה לבנו של מרן ר' יוסף קארו), בן (נפטר לאחר שרבינו גילה סודות קבליים שאסרו עליו לגלות בשמיים). **מרבתי:** ר' בצלאל אשכנזי (ה'שיטה מקובצת'), ר' דוד בן שלמה אבן זמרה (אב"ד ורבה של מצרים. מח"ס שו"ת הרדב"ז), ר' משה קורדובירו (הרמ"ק), ר' שלמה שלומיל. **מתלמידיו:** ר' חיים ויטאל, ר' משה אלשיך, ר' שלמה אלקבץ, ר' יוסף חאגיז, ר' יוסף קארו, ר' ישראל סרוק. תלמידיו כונו בשם 'גורי האר"י'. **מספריו:** האר"י לא חיבר ספרים וכל הסודות שנתגלו לו מסר בע"פ לתלמידיו (בעיקר למהר"ו), אשר חיברו (כ-122 ספרים מיוחסים) הכוללים דבריו, כגון: דרך אמת, זוהר חדש, זוהר הרקיע, כוונות האריז"ל, סודות וכוונות על התפילות ע"ד הקבלה, כללות החכמה לאריז"ל, ליקוטי ש"ס, ליקוטים מהאריז"ל, מובחר שבאבות, מעיין החכמה, מרפא לנפש, סדר לתיקון קריאת שמע, פירוש על ספר יצירה, קול ברמה, רעמים ורעשים, שו"ע של האריז"ל, תיקון אשמורות תיקוני שבת, תיקוני תשובה.

פעם, הגיע האר"י לעיר אחת, והתאכסן אצל אדם שאשתו הייתה עקרה. האיש, ששמע סיפורים רבים על אנשים שנושעו בזכותו רבינו, הבין שזוהי הזדמנות לבקש ישועה לצרתו. הוא ניגש לרב, ובדמעות בעיניו ביקש את ברכתו, שיזכו הוא ואשתו לזרע בר קיימא. הצביע האר"י על מקום מסוים בבית ואמר: "**במקום זה עמד פעם סולם קטן, ובו היו תרנגולים עולים ויורדים כדי לשתות מים. יום אחד החליטה אשתך להזיז את הסולם, הואיל והתרנגולים גרמו ללכלוך רב. ובכך נמנעה מהאפרוחים האפשרות להרוות את צימאונם, ונגרם להם צער גדול. לכן התעורר עליה קטרוג בשמים, ונגזר עליה שתהיה עקרה!**".

נבהל האיש מדברי הרב והלך לשאול את אשתו אם אומנם נכונים הדברים. "אכן כן", נזכרה, "הסולם הפריע הואיל והאפרוחים לכלכו את המקום". לאור דברי אשתו מיהר האיש בשנית לשאול את הרב כיצד אפשר לתקן את המעוות. "**אם ברצונכם לזכות בילדים**", ענה הרב, "**מהרו והשיבו את הסולם למקומו, כיוון שעון צער בעלי חיים חמור הוא עד מאוד!**". עשו בני הזוג כדברי האר"י, ובאותה שנה נפקדו בפרי בטן.

פעם, בזמן שישבו בביהמ"ד, קרא האר"י לאחר מתלמידיו ואמר לו: "**צא מכאן, כי החרימו אותך בשמיים!**". נבהל התלמיד ופרץ בבכי מר: "במה חטאתי? מה עליי לתקן? אנא, רבי קדוש, גלה במה פשעי ואשוב בתשובה!". "הסיבה לחרם", השיב הרב, "**התרנגולים שבביתך כבר שלושה ימים שלא קיבלו אוכל ומים, והם צועקים אל ה' מפני רעבונם**".

מיד רץ התלמיד לביתו, ונתן לתרנגולים אוכל. לאחר מכן התפלל בלב נשבר וביקש מהקב"ה בתחנונים כי יסיר ממנו את החרם ושהאר"י יסכים לשוב ללמדו. כל אותו היום התענה התלמיד ושב בתשובה. למחרת בבוקר, בא אל הרב בחשש גדול. הביט בו האר"י ואמר: "**אל תירא בני, כי ה' סלח לך, והחרם סר מעליך בתנאי שתקבל על עצמך לתת לתרנגולים את מזונם בכל יום, עוד לפני התפילה, כי עון צער בעלי חיים חמור הוא עד מאוד!**".

רבי יוסף קארו והאר"י הקדוש היו מתפללים באותו בית-כנסת, אבל תפילתם הייתה שונה. ר' יוסף כיוון בתפילה על דרך הפשט, ואילו האר"י כיוון עפ"י הסוד, וממילא תפילתו הייתה מתארכת יותר. בוקר אחד, התפללו המתפללים לראות כי ר' יוסף מאריך בתפילתו שלא כדרכו ואפילו האר"י כבר סיים את תפילתו. והנה, לפליאת המתפללים, האר"י קרא לש"צ ואמר לו- שלא ימתין לר' יוסף שיסיים את תפילתו בהטעימו: "אנו מצווים לכבד את הרב בתפילתו, אולם אין צריכים להמתין לו בלימודו".

מיד קרא לשמש והורה לו: "גש לר' יוסף, ולחש לו באוזניו, כי **המשנה במסכת כלאים אומרת בפירוש, שהמרדעת של החמור- אין בה משום כלאים**". "במה קשורה משנה זו לתפילתה?", תמה השמש, אך עשה כאשר הצטווה. והנה, להפתעת הכל, כאשר שמע ר' יוסף דברים אלו מיד פסע שלוש פסיעות ואמר בהתפעלות:

"**ראו, איזו רוח הקודש מפעמת בלבו של ר' יצחק.** כאשר עמדתי בתפילתי, ראיתי לפתע דרך החלון חמור העובד בשדה, והתעוררה לי שאלה: האם המרדעת שעל גבי החמור, יש בה משום כלאים אם לאו? והתעלמה ממני משנה מפורשת. כך עמדתי והתלבטתי, עד שהאר"י הקדוש, ברוח קודשו, הבחין בכך ושלח לומר לי את התשובה!".

רבינו האר"י השיא את בתו לבנו של הבית יוסף (ר' יוסף קארו). ר' חיים ויטאל אמר כי האר"י הקדוש היה משיח בן יוסף וכתב בספרו 'פרי עץ חיים' כי באחד השבתות מצא את האר"י ישן מעט ושפתיו התנועעו תוך כדי שינה, לאחר שהתעורר אמר כי עסק בישיבה של מעלה בפרשת בלק ואילו היה דורש במשך שמונים שנה רצופים יום ולילה! לא היה יכול להשלים את כל אשר שמע.

פעם אחת שאל ר' חיים ויטאל את האר"י עניין שלא היה ברור לו, האר"י ענה לו: "לטובתך, אל תוסף לשאול בדבר זה". לאחר שרבינו מהרח"ו המשיך להפציר באר"י הקדוש, הסביר לו הרב את העניין באומרו: "אמרת לך, כי לטובתך אל תשאל. אולם מאחר ושאלת, פסקו מן השמיים כי עלי להחזיר את נשמתו. ואילו לא היית שואל, הייתי יכול להמשיך וללמדך תורה". ובאמת, כעבור תקופה קצרה האר"י חלה והחזיר את נשמתו לבורא בשנת ה'של"ב (האר"י הקדוש חי כ-38 שנים בלבד).

מעשה היה עם אחד מגדולי הדור המפורסמים, לפני כ-50 שנים, שנסע לבית החולים הדסה עין-כרם לטפל בעיניו אצל פרופסור טיכו. והנה, תוך כדי הטיפול מספר לו מנהל המחלקה, שכל רופאי העיניים בארץ עשו השתלמות של מספר חודשים ארוכים בעזרת מכשור חדיש ביותר, והתברר כי העין בנויה מקרומים. תוך כדי כך, ענה הרב תוך כדי דיבור: "בעין יש שבעים קרומים".

נדהם הרופא מהתשובה ושאל: "מהיכן אתה יודע?" הסביר לו הרב שרבינו האר"י זכרוננו לברכה שהיה לפני כ-500 שנים גילה שעין יש בה שבעים קרומים, שכן **עין בגימטריה שבעים**. מיד כינס הפרופסור את כל הרופאים ואת כל הצוות הרפואי, באומרו בהתרגשות גדולה: "ראו עד היכן כח התורה, מחקר של חודשים על ידי טובי הרופאים ובעזרת מכשור חדיש, נמצא בשורה אחת בדברי האר"י הקדוש שחי לפני כ-500 שנים", ובאותו מעמד היה קידוש שם שמיים גדול ברבים.

פעם אחת, בשבת קודש, לאחר תפילת מנחה, ניגש האר"י הקדוש אל ר' יוסף קארו ואמר לו: "אומנם אבדו לך המפתחות של בית-התבשיל, שבו נמצאים צורכי סעודה שלישית. אך לא היית צריך להיות כה טרוד מכך בעת התפילה, כיוון שהמפתחות הללו נמצאים מתחת לך בו כבודו ישר. חפש שם ותמצאם".

מיהר ר' יוסף לאותו מקום, ושם מצא שם את המפתחות. **התפעלותו הייתה כה גדולה, והוא פנה לאשתו, סיפר את המעשה והוסיף: "יש עוד נביא בזמננו, אשר אין דבר נעלם ממנו, והוא ר' יצחק לוריא אשכנזי!"**

בתקופת רבינו שלט בסוריה מושל רשע ועריץ אשר שנא את היהודים שנאת מוות. הוא הטיל מיסים גבוהים כדי להציק ליהודים. יום אחד שלח המושל לקרוא לראשי הקהילה היהודית. הללו נבהלו מאוד לשמע הפקודה. הם מיהרו להתייצב כשהם רועדים מפחד, ומתפללים שלא יאונה לקהילה כל רע. המושל פנה אליהם בסבר פנים אכזרי, ואמר בקול: "דעו לכם, יהודונים, כי יש לי יחוס חשוב מאוד! **סב סבי היה המן האגגי צור היהודים**, אשר שקל עשרת אלפים כיכר כסף לידיו של אחשוורוש, כדי להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים. לצערי, לא הצליח המן בתוכניתו הגאונית. **אך המלך אחשוורוש הטיפש לא החזיר לו את הכסף שנתן, למרות שביטל את הגזרה. לדעתי זה חוסר צדק משוע.** ולכן גוזר אני עליכם להשלים את החוב, ולהביא בתוך שבועיים עשרת אלפים דינרי זהב!".

כששמעו היהודים את דבריו, כמעט ויצא נשמתם. "אדוני המושל", העז ראש המשלחת לגמגם, "גם אם נאסוף את כל כספם של אחינו היהודים מהמדינה, לא נצליח להשיג אפילו מחצית מן הסכום". "אחת ציוותי ולא אשנה", רעם המושל בקולו, "**אם בתוך שבועיים לא תשיגו את כל הכסף- אגרש את כל היהודים מארצו!**". וציווה לשומריו לסלק את היהודים מארמונו. "**אל תחזרו בלי הכסף!**", קרא בקול.

היהודים שבו לביתם מבוהלים. הם ידעו בבירור שאין ביכולתם לאסוף סכום אגדי שכזה. הם הבינו שהמושל לא יסס לממש את איומו, ויגרשם מארצו, ואז רע וזמר יהיה גורלם של יהודי סוריה. הם התאספו בביתו של ראש הקהילה לטכס עיצה. לאיש מהם לא היה רעיון. לפתע קם אחד מהמשתתפים ואמר: "רבותי, בודאי שמעתם על הצדיק המקובל, ר' יצחק לוריא. אשר רבים נושעו על ידו. **אולי הוא יוכל לעזור לנו, כי בדרך הטבע אין שום אפשרות להחליץ מצרה זו**". הם כתבו מכתב וביקשו את עזרתו בדחיפות. לאחר מספר ימים קיבלו מכתב חזרה ובו נאמר: "**אחי היקרים. אומנם המושל אכזרי. אך כשם שנכשל המן- כך תכשל גזרתו**". את הכסף שעד עתה אספתם- חלקו לצדקה. וה' ישלח לכם את ישועתו כהרף עין". אין לתאר את שמחת היהודים בקוראם את תוכן המכתב.

לאחר מספר ימים קרא רבינו לכמה מתלמידיו ויצא עימם לשדה כאשר הוא מצווה אותם להצטייד בחבלים עבים. בלכתם, הם הגיעו לפתחו של בור עמוק. האר"י שלשל לתוך אותו בור את החבלים וציווה עליהם למשוך את החבלים ולהעלותם מן הבור. להפתעת הכל, היו החבלים כבדים מאוד. הם משכו בכל כוחותיהם. **הם נדהמו לראות כשהצליחו למשוך את החבלים, כי עליהם קשורה מיטה מפוארת, ועליה שכב גוי, שהיה לבוש בבגדי שינה מלכותיים**. האר"י טלטל את האיש הישן. הלה התעורר בבהלה והביט בהם בתימהון. "היכן אני? מי אתם?" קרא בקול זעקה. "מושל סוריה!", קרא האר"י בפנים חמורות, "**חתום מיד על אישור זה, בו כתוב כי קיבלת את הכסף שגזרת על היהודים לשלם לך- ולא, פה תהיה קבורתך**". המושל הבין כי העומד לפניו הוא איש קדוש אשר הצליח להביאו בעודו ישן על מיטתו. הוא חתם מיד על האישור ולא העז להתנגד כיוון שחשש לחייו. האר"י לקח את האישור, ואחר הורה לתלמידיו לשלשל את המיטה חזרה אל תוך הבור. והתלמידים עשו כדבריו.

שבו האר"י ותלמידיו לעיר צפת. הרב שלח את האישור בחתימת המושל ליהודי סוריה. אין לתאר את שמחתם של היהודים. לאחר שחלפו שבועיים, שלח המושל לקרוא ליהודים. "היכן הכסף!", קרא בקול מאיים. "**אתכם אהרוג ואת כל היהודים אגרש!**" צווח. ראש המשלחת מסר לידו המושל את האישור מכיסו. הלה הביט בדף החתום בחתימת ידו ורעוד. "מהיכן הבאתם אישור זה?". **ואני חשבתי שהכל לא היה אלא חלום בלהות. עתה מבין אני כי אכן, אלוקים גדול יש לכם, והוא שומר עליכם מכל רע**". ושילח את היהודים כשהם שמחים.

הגאון הרב חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל: נולד בעיירה איוויה שבליטא ב-ט' אלול ה'תרכ"ג (1863). מגאוני הדור ומגדולי הפוסקים בליטא בתקופה שקדמה לשואה ומהמשפיעים על דמותה של החרדיות הליטאית. התחנך בישיבות בין השאר בישיבת וולוז'ין. היה ידוע כ'עילוי מאיוויה'. בשנת ה'תרמ"ה (1880), כשנתיים לאחר נישואיו נפטר חותנו, רבי אליהו אליעזר (מורה צדק בוויילנה) ורבינו נקרא לשבת על כסא הדיינות בעירו, ועמד קרוב לשישים שנה בראש הקהילה. **ליטא ומהעולם היהודי כולו נועצו בו תכופות ורבים ראו בו את פוסק הדור.** הקים 'כולל' ובית יתומים בוויילנה וכן עשרות "חדרים" וישיבות ברחבי ליטא. גאון בכל מקצועות התורה. הצטיין בזכרוננו הנפלא. כוח ריכוזו היה כה רב, עד שבו זמנית יכול לענות על שתי שאלות שונות בכתב, כאשר את התשובות היה כותב ביד ימין וגם ביד שמאל ובמקביל עונה לאדם הנמצא ממולו על שאלה אחרת לגמרי. עסק בטובת עם ישראל. נפטר ב-ה באב ה'ת"ש (1940). חי כ-77 שנים. ציונו בוויילנא. על שמו נקראו ישיבה בבני-ברק, שכונות ורחובות.

אביו: ר' דוד שלמה (כיהן בעיירה איוויה כחמישים שנה). **מרבותיו:** אביו, ר' דוד שלמה. ר' חיים הלוי סולביצ'יק. **נשותיו:** בתו של הרב אליהו אליעזר גרודז'נסקי (זווג ראשון), בתו של הרב מאיר אטלס, רבה של שאוולי (זווג שני). **מספריו:** **יאגרות ר' חיים עוזר ישו"ת אחיעזר-** ביאורי סוגיות בחלקי שולחן ערוך ובענייני קדשים.

מעשה שהתרחש בפולין בזמנו של רבינו. מסופר על רב אחד שנסע לעיירה הסמוכה לוויילנא. ובדרכו נכנס לבקר את רבינו. הגאון קיבלו בסבר פנים יפות והם שוחחו מעט. לאחר מספר דקות שאל הגאון לסיבת בואו והאם הוא זקוק לעזרה. ענה לו הרב, כי בעצם הוא נסע להלוויה של ידידו, ששימש כרב העיר בעיירה הסמוכה לוויילנא, וכיוון ששהה בקרבת מקום, ניצל הוא את ההזדמנות שנקראת בדרכו וביקר את רבינו. כאשר שמע ר' חיים את שמו של הרב הנפטר, הצטער מאוד והחריש מעט. לאחר מכן פנה לרב ושאל: **"האם המגיד המקומי הספיד את הרב?"**. הרב שלא ירד לפשר השאלה חשב כי הגאון מתעניין בפרט שולי זה והשיב: **"אומנם המגיד רצה להספיד את הרב. וכמנהג המקום, העמידו שולחן קטן, כדי שהציבור יוכל לראותו. אולם ברגע שהמגיד העמיד את רגלו על השולחן, נשבר לפתע השולחן והמגיד נפל ומעוצמת הנפילה נפצע קשה, ומיהרו לקחתו לבית-החולים"**.

הגאון הקשיב לדברים ובסיום פניו הרצינו מאוד, אולם לא הוסיף מילה. לבסוף נפרד אותו רב והלך לדרכו. קרובי הגאון שנכחו ביקשו מר' חיים שיסביר להם מדוע הוא שאל שאלה זו שלכאורה נראית שולית לחלוטין, ומדוע פניו הרצינו כל כך כששמע על המגיד. השיב הגאון: **"לפני עשרות שנים פרץ סכסוך בין הנפטר לבין המגיד, ומאחר והם עצמם לא הגיעו לעמק השווה, החליטו בסיכומם של עניין לפנות אליי כדי שאהיה הבורר ביניהם. כאשר ראה המגיד, כי הנפטר טוען את טענותיו בלשון חריפה, כעס מאוד, ובלהט הכעס אמר: 'אחרי מותך- אני לא אספיד אותך'!"** סיים ר' חיים עוזר ואמר: **"אתם רואים, כי העולם איננו הפקר. ואפילו מילה אחת שנאמרה בלהט הוויכוח התקיימה בשלמותה"**. עד כמה עלינו להיזהר, מכל מה שיוצא מפיו, והדברים שאדם מוציא מפיו עולים למעלה ופועלים את פעולתם.

מעשה במקורב של רבינו שהציץ במכתב המיועד לרב והבחין בשגיאת כתיב. במקום **"הגאון המפורסם בכל קצווי ארץ"**, נכתב **"קצבי ארץ"**. הקורא צחק. העיר הצדיק: **"שגיאה גדולה מזו יש במכתב. התארים המופלגים מתאימים לר' עקיבא איגר בדורו, וזה בטעות כותבם עליי"**.

פעם כשנחלש ר' חיים עוזר הקריאו לפניו מכתב. **כשהשמיעו בקול את כל תארי הכבוד שעטרוהו, החל לצחוק, והסביר:** **"נזכרתי בימי הרבולוציה ברוסיה כאשר ירד ערך המטבע, ובעד דולר אחד היו משלמים מיליוני רובלים רוסיים, כל אדם למרות שהוא עני מרוד, הפך בן לילה למיליונר... כך הם התארים המופרזים, שהשתרשו בימינו, אינפליציה בעולמנו הרוחני"**.

מנהג מיוחד היה לגאון ר' ישראל זאב גוטסמן זצ"ל, ראש שיבת 'נצח ישראל'. הוא היה משקה בעצמו את הפרחים והצמחייה מסביב לישיבה, ולא נתן שמישהו אחר זולתו יעשה זאת.

פעם אחת אחד מתלמידיו הרהיב ושאל אותו לפשר מנהגו זה. רבי ישראל זאב השיב בהסבר מאלף ונפלא: **"חב אני הכרת הטוב כלפי פרחים וצמחים, ומעשה שהיה- כך היה: 'כאשר כיהנתי בבית דינו של הגאון ר' חיים עוזר זצ"ל בוויילנה, טיילתי עימו מפעם לפעם בגן הציבורי שליד בניין הבית דין. באחד הטיולים הארכנו ונכנסו עמוק לתוך הגן."**

לפתע רבינו התחיל להראות לי כל מיני צמחים והסביר את מעלותיו וחסרונותיו של כל צמח, וכל פרח ופרח על סגולותיו. לא הצלחתי להבין מה פשרה של שיחה זו, מפאת יראת הכבוד שרחשתי כלפיו לא העזתי לשאול למה הוא טורח להסביר לי כל זה ובפירוט רב. זמן לא רב אחרי כן, בימי צר ומצוק של תקופת השואה האיומה, **נאלצתי לברוח מחמת המציק לתוך היערות והסתתרתי בין צמחים ואילנות, אז הבנתי בדיוק למה התכוון רבי חיים עוזר, שכן רק בזכות הסבריו נשארת בחיים, שהרי ידעתי היטב להישמר מצמחים מזיקים ולקיים את עצמי הודות לצמחים מזינים ומחזקים!"** (מעובד מתוך 'שאל אביך ויגדך')

פעם אחת הלך רבינו ברחוב עם כמה מתלמידיו. לפתע ניגש אליהם יהודי ושאל: "סליחה, איך מגיעים לרחוב פלוני?". הרב ענה: "אני אראה לך". למרות שהרחוב הוא היה בקצה העיר וכיוון ההליכה של הרב היה שונה ומטרת הרב הייתה להגיע למקום אחר. הלך רבינו עימו כברת דרך ארוכה שארכה כמחצית השעה עד שהגיעו אל המקום המדובר, ואז הראה לו את הכתובת המדויקת. לאחר מכן, שאלו התלמידים: "מדוע אי אפשר היה לעשות כפי שעושים בדרך כלל, להראות לו את הכיוון. ובמקרה הגרוע, אם עדיין לא ימצא את המקום, יוכל לשאול בדרכו אדם נוסף, מדוע היה צריך ללכת איתו עד לכתובת המדויקת?" השיב רבינו: "יהודי הזה מגמגם. הייתה לו בוושה גדולה לשאול. אם לא הייתי הולך איתו יד ביד עד הרחוב, היה נאלץ להתבייש עוד פעם ועוד פעם כדי להשיג את מבוקשו. כדי למנוע בוושה מיהודי שווה לעשות את הדרך שהלכנו עמו!"

רבינו נודע בגאונותו וצדקתו. קבוצות בחורים נהגו להיכנס אליו ולהשתעשע עימו בדברי תורה. פעם בעת משא ומתן במסכת יבמות, אמר לתלמידים שיש תוספות במסכת יבמות דף נ. הנוגע בסוגיה שבה התפללו. קם אחד מגאוני התלמידים ואמר: "סליחה רבינו, התוספות נמצא בדף נא" - "לא", ענה הרב, "זה בדף נ", והמשיך את השיעור. הבחור התעקש ותוך כדי ויכוח, קם לעבר הספריה לפתוח את הגמרא ולהוכיח את צדקתו. הרב קם ממקומו ועצר את הבחור: "וכי קל בעיניך לבייש יהודי?" חיוך של ניצחון עלה על שפתי התלמיד. בהגיעו לישיבה, פתח לעיני חבריו את הגמרא להוכיח את נצחונו. לתדהמתו גילה שאכן הרב צדק, התוספות היה בדף נ. אז הבין התלמיד שהרב התכוון למנוע בוושה ממנו, משום שלא קל לבייש יהודי.

הרב לא זכה להביא לעולם חוץ מבת אחת. תקווה אחת הייתה בליבו, כשיגיע הזמן, הוא יחתן אותה עם גדול התלמידים ויוכל לזכות לראות נכדים גדולי עולם ותלמידי חכמים. כשהייתה בת 15 חלתה מחלה אנושה. תלמידיו קראו תהילים ולמדו לרפואת בתו. הרב היה ידוע בידידות נפלאה עם ה'חפץ חיים'. הכהן מרדכי התבטא לא אחת כי ר' חיים עוזר הוא של כלל ישראל. הרב שלח שליח לרד"ן, ובהגיעו נכנס לחפץ חיים שבאותה שעה למד עם בנו גמרא, השליח פנה לרב ואמר: "בתו של ר' חיים עוזר חולה מאוד", נאנחה נשמעה מפיו של הצדיק. אולם הרב לא שאל מה שמה של הבת.

שוב פנה השליח ואמר: "הרב, בתו של ר' חיים עוזר חולה ומצבה אנוש!", שוב נשמעה אנחה מפיו של הצדיק. בנו של ה'חפץ חיים' אמר: "אבא, אתה אמרת כי ר' חיים עוזר הוא של כלל ישראל. לכל בן ישראל אתה מתפלל עבורו, מדוע אינך מתפלל על בתו של ר' חיים עוזר?". ה'חפץ חיים' פנה אליו ואמר: "ולבטל שידוך, קל בעיניך?". השליח שב לדרכו. כשהגיע לרבינו והשיב את תשובת ה'חפץ חיים', הרב התפלא ואמר: "בתי מעולם לא הייתה בשום קשר שידוכין". השליח שב ל'חפץ חיים' והשיב את תשובת רבינו. הצדיק השיב: "לא דיברתי על הבת, יבדוק האב בעצמו". כשהגיע השליח

לרבינו וסיפר לו את תשובת ה'חפץ חיים' אמר: "רוח הקודש מדברת מגורנו. עזבתי שידוך כשהייתי צעיר לימים, והייתה לכך סיבה טובה. מסתבר שאותה אחת עדיין יש בליבה טינה ולכן הבת חולה. אפשר לבטל את הגזרה רק ע"י קבלת מחילה מהמשודכת". הרב הפעיל את קשריו לגלות היכן היא מתגוררת. כשהביאו לפניו את המידע הדרוש עזב את הכל והחל במסע למשודכת שארך יום בעגלה ועוד יומיים ברכבת. כשהגיע למקום נקש על הדלת ונפתחה ע"י בעלה. הבעל היה המום, לפניו נמצא הגאון ר' חיים עוזר, "מה לכבודו בביתי?" שאל, "דבר לי אל רעייתך", השיב. הבעל פנה לאשתו ואמר: "הגאון ר' חיים עוזר נמצא כאן". אולם האישה לא רצתה כלל לדבר עם הרב.

לבסוף הסכימה. "מה רצונך?". החל הגאון לבקש סליחה על ביטול השידוך. בעיניים דומעות סיפר על בתו הגוססת. האישה אמרה: "וכי אכפת לי מכך? בעלי עובר אותך לאין ערוך!". הגאון הבין כי האישה עדיין יש בליבה טינה בשל עזיבת השידוך. שוב ושוב התחנן והסביר כי עזיבת השידוך לא הייתה בגללה והוא מתחנן לקבלת סליחה. אולם האישה בשלה, לא עשית לי כלום ואין לי על מה לסלוח. כשהבין כי אינה מוכנה לסלוח, חזר לביתו. שם התבשר כי מצב הבת הוחמר. הגאון נכנס לחדר כדי לענות על תשובות דחופות ביותר. השמש פנה לרב ושאל, "בתך גוססת, ואתה משיב על שאלות?" הרב ענה: "בעוד זמן קצר אני אהיה און, ואף אחד לא צריך לסבול בגללי".

אם ראשונים כמלאכים – המקבל הרב משה בן-טוב זצ"ל- רואה המזוזות

המקובל הרב משה בן טוב זצ"ל המכונה "רואה המזוזות" נולד בעיר ווארז'אצ'אט שבמרוקו בשנת ה'תר"צ (1930). שמו ניתן ע"י אימו מאחר ובחלומה ראתה את הצדיק ר' דוד ומשה שביקש שהבן שיוולד שייקרא על שמו. הוריו תחזקו את ציונו של הצדיק ר' דוד ומשה, הנמצא בכפר אגויים והם שבנו את בית הכנסת. בילדותו למד בישיבת 'אוצר התורה'.

כבר בהיותו בן 16 שנים נהג להסתובב בין בתי היהודים בעיר, לבדוק את מזוזות הבתים, ואם נמצאו פסולות היה מחליף אותם על חשבונו. במנהג זה החזיק כל ימי חייו. היכולת של הרב להביט במזוזה ולגלות צפונות- הייתה מנת חלקו עוד בנערותו. עלה לארץ בשנת ה'תשט"ז (1956) זמן קצר לאחר נישואיו ונימוקו שרצונו שכל ילדיו יוולדו בארץ הקודש. הקים מספר בתי כנסת ביסודות, בבאר-שבע ובשוק. פתח ישיבות ערב ודאג לפעילות תורנית לנוער שעלו ממרוקו.

רבים מכל גווי הקשת פנו לרב בבעיות שונות: שידוכים, פריון, שלום בית, רפואה וכו'. הרב ישב שעות ארוכות בקבלת הקהל עד השעות המאוחרות של הלילה, כדי שכל הממתינים יקבלו תשובה. **באותן שעות לא אכל ושתה.** כ"כ נהג להסיר את העניבה שלבש באומרו: "כיצד אוכל לשבת לפני אנשים המצויים בצער ואני יושב מולם ענוב בעניבה?". למרות שהתפרסם כ'רואה המזוזות' ישנן עדויות רבות שהרב ראה נסתרות אף ללא המזוזה ופרש בפני אנשים רבים את תולדות חייהם עליותיהם ומורדיהם. למעשה כוונת הרב הייתה במזוזה להעצים את ערכה של המזוזה כדי שאנשים יתייחסו אליה בחדרת קודש ובכך גם הסווה את כוח ראייתו העצום במזוזה.

היה מתענה רבות על צרותיהם של אנשים. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן. גומל חסדים. חילק צדקות בכל כוחו. היה מקורב לצדיק המלובן ה"בא סאלי"- ר' ישראל אביחצירא זצ"ל. נפטר ב-ה' אב ה'תש"ע (2010). חי כ-80 שנים. ציונו בהר המנוחות. רבים עד היום פוקדים את ציונו ומספרים על ישועות שראו בזכות הצדיק.

אביו: ר' מסעוד (עבד לפרנסתו בדגנים. בעל מעשי חסד רבים. היה מכניס כסף למעטפות ומחלקם לנזקקים בערבי שבת וחגים. אין יהודי בקבלנקה שבא לבקש עזרה ולא נענה בחיוב!).
אימו: הרבנית איטו. ילדיה: שלושה עשר בנים ובנות.

על העובדה, כי הוריו של הצדיק היו גומלי חסדים ומהם למד רבנו על הכנסת אורחים וגמילות חסדים עם כל אדם, סיפר על כך הרב יוסף עזראן זצ"ל – רבה של ראשון לציון: "בילדותי נסעתי עם קבוצת יהודים ממראש לקבלנקה. הגענו בשעה שתיים בלילה עייפים ורעבים. אבי, שהיה מראשי החבורה, פנה אליי ואמר לי: 'עכשיו תראה, כיצד היה נראה ביתו של אברהם אבינו עליו השלום'.

הגענו לביתם של רבי מסעוד ואשתו איטו למשפחת ביטון, נקשנו על דלת הבית ונכנסנו. על אף השעה המאוחרת, כאשר כבר שכבו כל בני הבית זה מזמן לישון, התקבלנו במאור פנים ובשמחה. בעלת הבית הגישה לנו אוכל חם, כאילו זה עתה בושל לכבודנו.

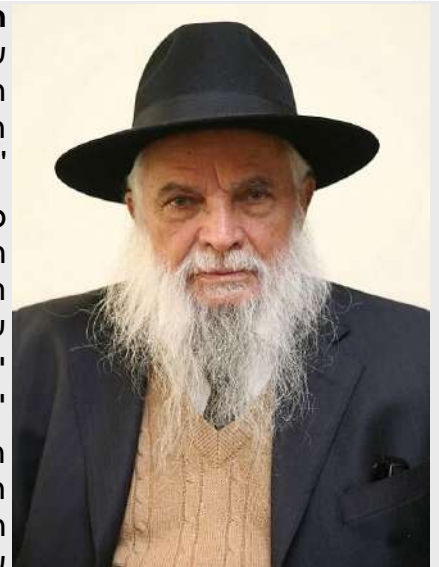
לאחר שסיימנו את הסעודה, ראינו כיצד כל בני הבית קמים ממיטותיהם כדי לפנות לנו מקום לשינה. בעלי הבית – רבי מסעוד ואשתו איטו – פשוט העירו את הילדים באמצע הלילה כדי שיהיה לנו, האורחים, מקום לישון.

מספר יוסף יונה הי"ו, ממתפללי בית-הכנסת של הרב: "כשהיה אדם מגיע לבית הכנסת ומבקש עזרה כספית, היה הרב מכניס את ידו לכיסו, וכל מה שהיה בכיס היה נותן לנזקק בשמחה. בלי שום שאלות והתעניינות מיותרת. מעולם לא השיב פני אף אדם ריקם".

יפר יהודי מראש העין בשם צומעי, שכבר לפני כארבעים שנה הגיע אל ביתו של הרב לבאר-שבע. משסיפר לרב על אודות חברת תהילים ופעילות לנוער המנוהלים על ידו בראש העין, וכי יש לו חובות רבים, שהצטברו משנים של פעילות, הוציא הרב מכיסו מטבע קטנה והושיט לו, תוך שהוא מוסיף ואומר: "זה מה שיש לי". אך לאחר מכן, כשיצא עמו מביתו ללוותו, הוציא מכיסו מעטפה מלאה בשטרות והגיש לו... כל זאת משום שאף מבני ביתו הקפיד להסתיר את היקף פעולות החסד, אשר להן היה שותף.

להלן סיפור אחד מני רבים שיש בו כדי להעיד כי על הרב שרתה רוח-הקודש, וכי אין הצדיק היה זקוק למזוזה כדי לראות מה עבר על האדם ובאמצעות המזוזה הרב הסווה את גדלותו: כאשר קבוצה של יהודים יוצאי גרוזיה מאשקלון נסעו אל הרב לירושלים.

אחד מהם מספר: "מיד כשנכנסתי לצדיק הוא שאל אותי: 'חזרת מחוץ לארץ?' איך שהצדיק אמר לי משפט זה מיד החורתי, והייתי לבן כמת! איך ידע הרב שבדיוק אז חזרתי מחוץ לארץ?..."

להלן סיפור אחד מני רבים, שיש בו כדי ללמדנו, כי הרב היה בעל רוח-הקודש וכי לא היה זקוק למזוזות כדי לראות מה עובר על האדם. ומעשה שהיה- כך היה: במשך חמש-עשרה שנים! היה מר שלמה אביטן מגיע מידי יום שישי להתפלל עם הצדיק בנץ החמה. לאחר התפילה היה מצטרף לנסיעה עם הרב להר-הזיתים לציונו של רבנו המקובל הצדיק רבי חיים בן-עטר זצוק"ל, 'אור החיים' הקדוש. שם היו הרב ופמלייתו מתפללים, קוראים פרקי תהילים ומזכירים שמות לברכה מתוך כל הפתקים, שהגיעו אל הצדיק באותו שבוע.

והנה, באחד מימי שישי עם סיום תפילת שחרית, התארגנו כולם להתלוות לרב ולעלות להר הזיתים כהרגלם מדי שבוע בשבוע. אך לפתע פונה הרב לשלמה ופוסק לו נחרצות: "**אתה לא בא איתנו. סע מהר לביתך עכשיו**". "אבל מדוע?!", זעק שלמה, הוא היה המום. האם התנהג שלא כשורה חלילה? מדוע מוצא לנכון הרב לסלקו? אולם הרב בשלו: "סע הביתה עכשיו, שלמה, ביום ראשון תבוא אליי". תמה ומבולבל נסע הוא לביתו. במהלך הנסיעה, כה רצה לשובב את ההגה בחזרה ולנסוע להר הזיתים. שלמה לא אבה לוותר על הסגולה הכה נשגבת. איך יבטל מנהג כה קבוע? אבל חזקה עליו מצוות הרב לשוב לביתו.

בלב כבד עלה שלמה לביתו. שלמה פותח את דלת הבית, ונבעת למראה עיניו: **אמו שכבה מחוסרת הכרה, פניה כחולות מחוסר נשימה...** בידיים רועדות הזמין אמבולנס, ובבית-הרפואה הצליחו הרופאים בס"ד להציל את חייה, והם השאירו אותה להשגחה במשך השבת. ביום ראשון לאחר שאמו השתחררה מבית הרפואה, חזר שלמה אל הרב. הרב המתין בפתח משרדו, כמי שידע שעל שלמה להגיע אליו. כשהבחין בשלמה חיך. "**אני יודע על אמא**", אמר הרב, "**ברוך ה', שעכשיו הכל בסדר**".

יפר מר חיים בצלאל הי"ו: "פעם עליתי עם חברי אל הרב, לאחר שסיפרתי לו רבות על הצדיק. חברי רצה להיווכח בעיניו בדברים אלו. אולם הוא היה רחוק משמירת תורה ומצוות. כשראה אותו הרב אמר לו: "**אפילו לחם לא יהיה לך לאכול**". מיד חברי נכנס ללחץ רב בשמוע את דברי הצדיק, הוא התקרב אל הרב וביקש לדבר איתו ביחידות. משנענה הרב לבקשתו התיישבו שניהם בפינת האולם, רחוקים מהסובבים אותם, **ואז נתן לו הצדיק סקירה קצרה ומדויקת, על כל שאירע איתו במשך עשרים השנים האחרונות! שלב אחרי שלב**". "לאחר מכן כשהתיישבנו כולנו לאכול, לא היה חברי מסוגל להזיז את ידיו, להרים מזלג או כוס, הוא היה פשוט המום. דרך אגב שאל אותי: "**תגיד לי, סיפרת לרב על החיים שלי?!!**".

הגאון הרב אריה לייב פינקל זצ"ל- נולד ב-י"ד אב ה'תרצ"א (1931) בתל אביב. למד אצל מלמד פרטי ששכר אביו ובמכינה 'אור התלמוד'. לאחר מכן היה מראשוני התלמידים בישיבת פוניבז'. לאחר שאביו התמנה למשגיח בישיבת מיר עבר ללמוד בה ושם התפרסם בגדלותו ובצדקותו המיוחדת. בגיל 24 התחיל למסור שיעורים והרביץ תורה ברבים. בשנת ה'תשמ"א (1980), שנתיים לאחר פטירת הגאון הרב חיים שמואלביץ, התחיל למסור שיחות בהיכל ישיבת מיר ובהמשך מונה לכהן בה כר"מ ומשגיח. בקיץ ה'תש"ס (2000) הקים הרה"ג ר' נתן צבי פינקל את ישיבת מיר במודיעין עילית, ומינה את רבינו לעמוד בראשה. הוא מסר שם שיעורים ושיחות, בנוסף לשיחות בישיבה בירושלים. בהמשך מונה כחבר מועצת גדולי התורה של דגל התורה. בחשוון ה'תשע"ה (2014) מונה לחבר נשיאות 'ועד הישיבות'.

שימש כחבר נשיאות ארגוני הצדקה 'קופת העיר בני ברק', ו'ועד הרבנים לענייני צדקה', ועמד מסעות תפילה לקברי צדיקים באירופה. כיהן גם כנשיא ארגון 'אבות ובנים'. היה חבר בנשיאות 'מפעל הש"ס העולמי'. כיהן כנשיא תנועות 'בני עליה' ונשיא 'איחוד בני הישיבות' אחוזת ברכפלד. שימש כבעל תפילה בימים נוראים בישיבת מיר במשך כחמישים שנה. פעמים רבות היה פורץ בבכי בתפילותיו. גאון וצדיק. כל תלמיד היה אצלו כבן. נפשו היתה קשורה בנפש תלמידיו. היה מופרש במשך כל שנותיו מכל ענייני העוה"ז. נפטר ב-ו' אב ה'תשע"ו (2016). חי כ-85 שנים. הלווייתו יצאה מישיבת מיר ברכפלד ועברה דרך ישיבת מיר בירושלים כשבכל אחד מהמקומות ליווהו למעלה מ-50,000 אנשים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. במודיעין עילית נקרא על שמו כולל 'רינת אריה'.

סבא (מצד האב): ר' אליעזר יהודה. **אביו:** ר' חיים זאב (משגיח בישיבת מיר). **אימו:** מרת לאה לבית אייבשיץ (מצאצא הגאון רבי יהונתן אייבשיץ). **נשותיו:** מרת אסתר גיטל (זיווג ראשון- בת ר' שמואל אהרון יודלביץ. נישא בשנת ה'תשי"ג-1953), מרת חנה קרסניצקי לבית רוטשילד. **מרבותיו:** הגאונים אביו ר' חיים זאב, סבו ר' אליעזר יהודה, ר' נחום פראצוביץ, ר' חיים קמיל, ר' יצחק אייזיק שרור' חיים שמואלביץ (דודו). **חברותא:** הגאון ר' ברוך דב פוברסקי, ר' יששכר מאיר (ראש' ישיבת' הנגב). **ילדיו:** הגאונים ר' בנימין (משגיח בישיבת מיר בירושלים ובישיבה לצעירים 'משכן ישראל'), ר' נתן צבי (ר"מ בישיבת לייקווד לצעירים בירושלים), ר' חיים זאב (ר"מ בישיבת מיר), מרת לאה מיזל (נישאה לר' סער מייזל, ראש בית המדרש של 'האנציקלופדיה התלמודית' ומעורכיה), חתנו ר' אברהם שפירא (ר"מ וראש חבורה בישיבת מיר). **מספריו:** יהר יראה- שיחות מוסר, על סדר קנייני תורה, דעת ומוסר, מאמרים בענייני גלות וגאולה **ייבוא שילה**- שיחות בנושא שבת ואמונה **יקובץ בקוראי שמו**- משיעוריו על מסכתות נדרים וכתובות **שיעורי רבי אריה**- על מסכת יבמות.

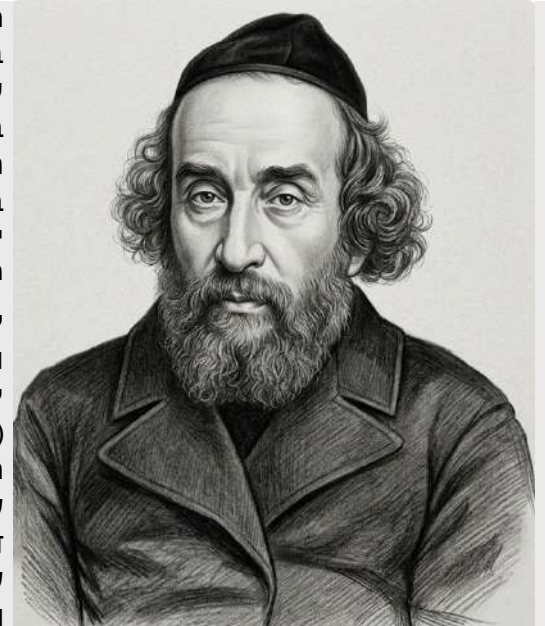
יפר הגאון ר' אליעזר טורק: בשנים בהן התגוררה משפחת פינקל ברחוב מלאכי בירושלים, ישב הגאון רבי אריה פינקל יום אחד בשולחן בסלון ולמד תורה בשקידה רבה. לפתע נשמעו קולות רמים של קדיחה מהקומה העליונה. בדקות הראשונות תהה רבינו לפשר הקולות, אך דקות ספורות לאחר מכן, קילופי הסיד ונפילת הטיח מהתקרה הראו בברור את המתרחש מעל לראשו. "מה זה?", שאל רבינו את הרבנית, "מדוע נשמעות דפיקות מלמעלה? הכל בסדר?" -"הכל בסדר", השיבה הרבנית, "רק השכן מלמעלה משפץ ומרחיב את דירתו בחדרים נוספים".

חיוך קל עלה על פניו הטובות של רבי אריה. הוא קם ממקומו, סגר את הגמרא שבה היה עסוק, לבש את החליפה, חבש את הכובע ועלה למעלה. הנקישות על הדלת בקושי נשמעו בהמולת הבניה. רק לאחר דקות ארוכות שמע אותן אחד הילדים וניגש לפתוח את הדלת. "אבא נמצא?", רבינו שאל. "אבא! אבא!", קרא הילד בחלל הבית, "השכן הרב פינקל בדלת". סומק קל עלה על פני השכן. 'הרב פינקל?! הוי! הרי כלל לא סיפרתי לו על הבניה המתוכננת... מי יודע מה הוא הולך לומר לי עתה...', הרהר בליבו.

אולם, כאשר הוא ניגש לדלת, היתה לו הפתעה, והוא גילה מחזה אחר לגמרי: "שלום עליכם", קיבלו רבינו במאור פנים, ולחץ את ידו בחמימות, "כל כך שמחתי לשמוע שהתחלתם לבנות! כבר מזמן תהיתי ביני לבין עצמי, כיצד אתם מצליחים להסתדר בדירה קטנה כל כך...". "ראו", המשיך רבי אריה בדבריו, "אני מתאר לעצמי שהבניה והשיפוץ עולים לכם סכום כסף גדול, אך לסייע לכם בכסף אני יכול. גם לי עצמי אין. אבל אם אתם זקוקים שאחתום על ערבויות להלוואות וכדומה, אוכל גם אוכל, ובשמחה!..." עוד מילה טובה, עוד לחיצת יד, וכבר ירד רבי אריה חזרה לביתו ולתלמודו.

והשכן? עומד בפתח הבית, מביט בתימהון על שכנו היורד במדרגות, כשהוא שקוע בהרהורים: "ורבי אריה פינקל ומשפחתו? כיצד הם מסתדרים בבית קטן וצפוף כל כך? והשאלה הגדולה יותר, כיצד רוכשים כזאת עין טובה? לראות אך ורק את טובתם של אחרים?...". כשאחד מבני הבית הביע מעט תרעומת על הבניה, השיב לו רבי אריה בפליאה: "אם השכן שבונה היה הבן שלנו, גם כן היינו מתנגדים?". מעניין לציין כי הבניה גרמה להאפלת הסלון בביתו של רבינו ומעוצמת הבניה נשברה האינסטלציה בבית רבינו.

בני הבית כעסו, אך רבינו לא הרשה בביתו לדבר מילה אחת כנגד השכן ומעולם לא הזכיר ואפילו ברמז קל את ההפרעה הגדולה והנזקים החמורים שנגרמו לו בעקבות הבניה. (מעובד מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

הגאון הרב אלעזר משה הורביץ זצ"ל - נולד ב-ב' תשרי ה'תקע"ח (1817) בצריקוב מחוז מוהילב, בלארוס. עוד בהיותו נער ניכרו בו כישרונות עצומים. בצעירותו למד אצל רבי אריה לייב שפירא מקובנה. גאון ובקי אדיר בתנ"ך ומצוין בחכמת הדקדוק במידה רבה. על לשונו היו שגורים אגדות חז"ל מדרשים וספר הרמב"ם. מגדולי רבני ליטא. בלילות ובימים עסק בתורה הקדושה. הרבה להתכתב עם גדולי דורו ומהם עם אחיו הגה"ק ר' יהושע (אב"ד שקלוב) ועם הגה"ק ר' יום טוב ליפמאן מסליאנסקי (מח"ס מלבושי יום טוב).

לאחר נישואיו עבר לגור בעיירה מאמאנושטירצנה שבה גר חותנו. מאחר ולא רצה להינות מכתרה של תורה ניסה לשלוח את ידו במסחר אולם הוא לא הצליח בכך. לאחר מכן נבחר לכהן כאב"ד של העיירה. בשנת ה'תר"כ (1860) כשהיה בגיל 42 נבחר לשמש כרב העיר הגדולה פינסק. כל ימיו היה מסור להציל העשוק מידי עושקו. לא חת מפני כל ובכל האמצעים שבעולם אכף גם את גדולי העשירים גם את האלמים ואנשי הזרוע לציית דינא. בשנת ה'תרמ"ב (1882) לקה בשיתוק. גם בשעת מחלתו הראה פנים שוחקות לכל אדם. גם בהיותו אפוף ביסורים לא ביטל את זמן ק"ש ותפילה. קיים את המצוות בדקדוקן ועשית צדקה וחסד גם ביומו האחרון.

ימים אחדים לפני פטירתו אמר: "אודה לה" אשר עזרני לקיים 'לא תגורו מפני איש'. בפעמים רבות הכניס את עצמו בסכנה להציל טרף מבין שיני הגזלנים והחמסנים. ליבו הטהור היה מלא רחמים לכל נדכא וקשי יום. צרת אחרים היתה צרתו. צדקת פזרונו היתה למעלה מהשגת האנושי, והכל בסתר ובהצנע לכת. (אהלי שם)

כשעה קלה לפני פטירתו ציווה להניח לו תפילין, קרא ק"ש וקיבל עליו עול מלכות שמים ויצאה נשמתו בטהרה. נפטר ב-ו' אב ה'תר"ן (1890). חי כ-73 שנים. ציונו בפינסק. אחריו כיהן ברבנות פינסק הגאון הרב צבי הירש הכהן וולק.

סבא (מצד אביו): ר' הגאון אריה לייב (רבה של סטניסלב). **אביו:** הגאון ר' צבי הירש (ר' הירש מיליגר. במשך 40 שנה לא אכל מאכלי בשר מהחשש לבעיות בשחיטה ולכשרות המאכל). **אימו:** מרת צערטיל (נכדת הגאון העסקן הגדול הרב יהושע ציטלין). **אשתו:** מרת רייזל (בת הגביר מרדכי מאמאנושטירצנה). **בניו:** אין. **חתניו:** הגאונים רבי ברוך אפשטיין (נישא לבתו מרת שיינא סופיה. מח"ס 'תורה תמימה'), הגאון ר' חיים יהודה ליטוויין (חתנו בזיווג שני. מח"ס 'שערי דעה'), ר' יעקב פֶּהן, ר' משה טייטלבוים (נישא לבתו מרת מלכה מרים). **מרבותיו:** אביו, הגאון ר' צבי הירש, הגאון רבי אריה לייב שפירא מקובנה. **מספריו:** **אהל משה** - הגהות וחדושים על התלמוד (נדפסו בש"ס וילנא), **שו"ת יגהות רבי אלעזר משה**.

בוויילנא היתה משפחה אחת, עשירה בנכסים והיו בני המשפחה יראי שמים ומופלגים בצדקה. בית מגוריהם עמד בפרבר מחוץ לוויילנא. בית יפה ונאה, בתוך יער קטן ומטופח, מסודר בהרחבה לכל בני המשפחה הענפה. בני המשפחה מאחר וגרה רחוק מהעיר הם חששו מפני גזלנים ובפרט בלילות.

לצורך השמירה היו להם כלבי שמירה עזים. בשעות היום היו קושרים את הכלבים בשלשלאות ברזל כדי שלא יזיקו חלילה לאנשים תמימים. אבל בלילות היו משחררים אותם והם היו מסתובבים סביב הבית. אם אדם זר היה מתקרב לבית, הכלבים היו נובחים עליו והיו מעירים את בני הבית.

הגזלנים מצאו דרך לעקוף מכשול זה. לא פעם אירע שהיו בשעת לילה מאוחרת זורקים מרחוק לכלבים בשר שתובל ברעל. הכלבים היו אוכלים את הבשר ומתים מיד ואז השודדים יכלו להיכנס לבית בשעה שבני הבית ישנים ולגנוב את תכולתו. מכיוון שכך בני הבית נאלצו לשכב לישון במיטה כשלצידם כלי נשק כדי שאם חלילה יקרה דבר כזה יוכלו להדוף את המתנכלים בנשקם.

לילה אחד לאחר חצות, בני המשפחה מתעוררים לקול נקישות בדלת. הם נבהלו מאחר והכלבים לא נבחו. הם חששו שמא מדובר בשודדים שהצליחו להרעיל את כל הכלבים. הם קפצו כולם ממיטותיהם כאשר בידיהם הם אחזו את כלי הנשק בידיהם ושאלו בקול גדול: "מי שם?".

למרבה תדהמתם הם שמעו קול המוכר להם: "זה אני, אלעזר משה הורביץ!". בני המשפחה תמהו ולא הבינו, כיצד הכלבים שתקו ולא השמיעו אפילו נביחה אחת? בנוסף, מדוע הגאון הצדיק בא לביתם מוויילנא באמצע הלילה, האם הרב לא יכל לחכות לבוקר? **הם פתחו את הדלת. למרבה הפלא הם ראו כי כל הכלבים נמצאים מאחוריו קפואים במקומם!**

הגאון רבי אלעזר משה לא השתהה הרבה. בעודו עומד בפתח הדלת פתח להם: "אני מבקש את סליחתכם על שהערתי אתכם משנתכם, אבל ההכרח לא יגונה, עסקתי כל היום במצות פדיון שבויים, ודרוש לזה סכום גדול, כך וכך. ככל שיגעתי עד עכשיו, לא הצלחתי להשלים את הסכום הדרוש, לכן נאלצתי לבוא אליכם כעת, כדי לשתף אתכם בגמר המצווה".

מובן מאליו שבני המשפחה העשירה מיד נתנו לרב את סכום הכסף שביקש בעין יפה וברוח נדיבה. מיד כשיצא מן הבית, הכלבים הלכו אחריו עד שרבינו יצא משטח בית המשפחה. **רבינו לא ידע כלל מכל המעשה של הכלבים וברור היה שהוא לא ראה אותם.** אבל אנשי המשפחה, מובן שלא שכחה התפעלותם ימים רבים. הם סיפרו לכולם מה שראו במו עיניהם, על קדושת רבינו וכיצד הקב"ה משעבד את עולמו כולל את כל החיות והבהמות למען מי שמוסר את עצמו כדי להציל את הזולת כך שכלבי השמירה מסוכנים שהם מחזיקים בביתם קפאו על מקומם. (מעובד מתוך 'שאל אביך ויגדך')

אם ראשונים כמלאכים – הרב הגאון משה גרינוואלד זצ"ל

הגאון הרב משה גרינוואלד זצ"ל – נולד כבן בכור ב-י"א בשבט ה'תרי"ג (1853) בעיר טשארנא. בגיל 11 שלחו אביו לצעהלים ללמוד בישיבת הגאון ר' מנחם כ"ץ. מגיל 16 למד בישיבת פרשבורג. בגיל 17 התייתם מאביו ועול פרנסת המשפחה נפל על שכמו. רבינו נאלץ לעסוק במסחר עצים למרות זאת הוא המשיך בלימודו בהתמדה עצומה. באותו זמן הוא התחתן והתחיל לומר שיעורי תורה בישיבה בעיר טשארנא. במשך שש שנים הרביץ שם תורה. בשנת ה'תרמ"ג (1883) התחיל לשמש כאב"ד הומנא בהונגריה (היום בסלובקיה). בשנת ה'תרמ"ז (1887) התמנה כאב"ד בקליינווארדין שבהונגריה. בשנת ה'תרנ"ג (1893) לאחר פטירת הגאון ר' יואל צבי ראטה התבקש למלא את מקומו כרבה של העיר חוסט בהונגריה ורבינו הרחיב את ישיבת חוסט ורבים הגיעו לישיבה גם מחוץ לגבולות הונגריה ואפילו הגיעו מארה"ב. ענוותן. **לפני הסתלקותו התבטא שמימי של איוב לא היה כל כך יסורים כמו שהיה לו ותלה זאת מהטעם שלא למד תורה לשמה! נפטר ב-ז' באב ה'תע"ר (1910). חי כ-57 שנים. ציונו בחוסט באוהל קבורתו של מהר"ם שיק.**

סבו (מצד האב): ר' יוסף. **אביו:** ר' עמרם (אב"ד טשעטשאויץ). **אמו:** מרת אסתר (בת הנגיד רבי שלמה גשטטנר). **אשתו:** מרת זיסל (בת הנגיד ר' אברהם גשטטנר – נישא בשנת ה'תרל"ה). **אחיו:** ר' אליעזר דוד (בעל "קן לדוד"), ר' יעקב יחזקיה ור' נחום. **מתלמידיו:** ר' אברהם שלמה כ"ץ (אב"ד ריסקאווא). **מרבותיו:** ר' מנחם כ"ץ פרוסטיץ (מתלמידי החת"ם סופר), סבו, ר' יוסף גרינוואלד, ר' אברהם שמואל בנימין סופר שרייבר (הכתב סופר. רבינו היה תלמידו המובהק), ר' יחזקאל שרגא הלברשטאם (מח"ס 'דברי יחזקאל' משינאווא – הכניסו לתורת החסידות), ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים (בעל 'יטב לב'). **בניו:** ר' אברהם יוסף (כיהן כרב בקהילות מאקווא, חוסט ואונגוואר), ר' יעקב יחזקיה (רב וראש הישיבה בפאפא), ר' יקותיאל יהודה (אב"ד יארע), ר' לוי יצחק (כיהן כרב בקהילות אורשיווא, ווישק, פאיע וצעהלים). ר' ישראל מאיר (רב בקליינווארדין), ר' לוי יצחק (אב"ד צעהלים). **בנותיו:** מרת מירל חיה (נישאה בזיווג ראשון לר' הלל מאיר ארנגרובר ובזיווג שני לאחר פטירת אחותה לבעלה ר' אהרן זילברשטיין), מרת שרה יוכבד (נישאה לר' אהרן זילברשטיין). **מספריו:** 'ישו"ת ערוגת הבושם • ערוגת הבושם על התורה – חידושי אגדה • הגדה של פסח • קונטרס הכנה רבה – צוואה • הנהגות ישרות • מקווה טהרה – על שו"ע יורה דעה הלכות מקוואות • עולות תמיד – חידושים על מסכת תמיד.

מעשה שהביאה אם רחמניה ומרת נפש לחדרו את בנה החולה שנפגע קשות במגיפת שיתוק ילדים. הרופאים נואשו ממצב הבן ולא הצליחו להציל את חייו. בצר לה האישה האומללה הניחה את הילד על מיטת רבינו וכשדמעתה על לחיה הכריזה שלא תזוז מפה, עד שימשיך לה ישועה.

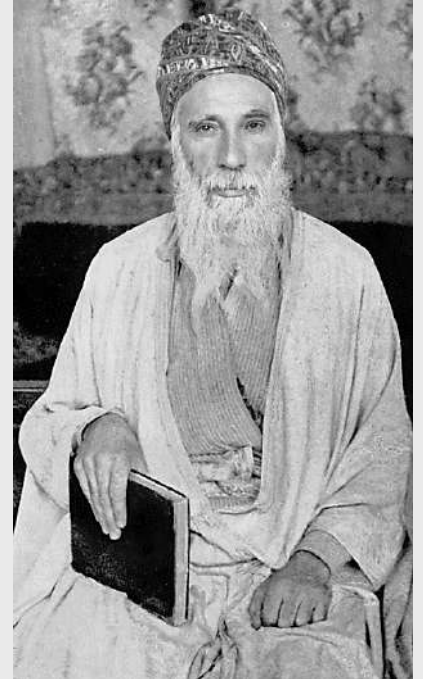
פני רבינו אדמו והחווירו חליפות מרוב התרגשות. צער האם והילד פצע את ליבו. לפתע ניגש אל החלון והשקיף החוצה. ברחוב עבר איש נכרי, גוי מגושם, והוא שלח מהר לקרוא אחריו שיכנס פנימה. הגוי נשאל על ידו, באמצעות מתורגמן אם יהיה מוכן 'לקנות' בכסף מלא את מחלת הילד. הגוי הסכים ללא שהיות ונקב בסכום שברצונו לקבל עבור העסקה: **חמישים דולר טבין ותקילין** (סכום עצום באותם השנים). האישה מיד שלשלה לידיו את הכסף במלואו כפי שדרש. רבינו הכתיב לאחד מהעוזרים את הנוסח של שטר המכירה והגוי חתם עליו, יצא מחדרו והלך לדרונו. לא ארכו השעות והימים והרופאים איבחנו בבירור כי **חל שיפור עצום במצבו של הילד המסכן, החולי בגופו נבלם ואף נסוג במידה מכרעת והוא הבריא לחלוטין.** (תולדות יחי יוסף מפאפא)

באחד הלילות כ"ק מרן האדמו"ר הרה"ק רבי ישכר דב רוקח מבעלזא סובב בחדרו אנה ואנה הלך ושוב כשכל כולו אחוז אימה ופחד. כך נמשך הדבר למעלה משעתיים. לאחר מכן פנה לאחד האברכים שנמצא בחדרו ואמר לו: "בוודאי אתה תמה מדוע אני לא הולך לנוח אלא מסתובב אנה ואנה, סיבת הדבר היא משום שהיום היה אצלי הרב מחוסט מח"ס 'ערוגת הבושם' וברוב ענוותנותו התאונן שזקנו כבר הלבין ועדיין לא פעל מאומה. אם שומעים דיבורים כאלו מפיו של גדול בישראל זה אשר הוא מרביץ תורה בישראל שנים על גבי שנים, כיצד אפשר לנוח, ומה נענה אנחנו?", סיים את דבריו האדמו"ר הקדוש.

רבינו לא היה יושן יותר מארבע שעות בלילה. כ"ק האדמו"ר ה'יחי יוסף' מפאפא צוק"ל סיפר: "פעם שאלו את רבינו מדוע ישן מעט כל כך, הרי הרה"ק ר' פנחס הורביץ 'בעל ההפלאה' זי"ע ידוע שהיה רגיל לישן שש שעות!". רבינו בענוה השיב: "לעשות חיבור עצום כמו ספר ההפלאה צריכים להיות במוח צלול ודעת נוחה. על זה צריכים באמת לישון שש שעות". (בחצרות הרועים – פאפא)

כ"ק הגה"ק מבילגורייא זיע"א סיפר כשנפטר רבינו באה הידיעה לבעלז רק בשבוע שלאחריו, במוצאי שבת נחמו. ר' מרדכי כונה 'גיהנום שמש'. תפקידו היה להזכיר בכל מוצ"ש לכ"ק מרן האדמו"ר ר' ישכר דב רוקח מבעלז את שמות הנפטרים של שבוע העבר. כשהזכיר המשמש את שם בעל 'הערוגת הבושם' בין שמות הנפטרים, מרן מהרי"ד ענה שאין צורך להזכרה זו, כי **הוא כבר נמצא במקום מנוחתו בעולמו**, והגם ששבעת הימים הראשונים קשים גם לצדיקים, כבר עברו ימים אלו, ורבינו כבר בא למקום מנוחתו הראויה לו. (כתבי הרה"א וינד)

המקובל הרב שמעון אגסי זצ"ל המכונה הרשב"א: נולד בבגדאד בשנת ה'תרי"ב (1852) למשפחת סוחרים, שהיגרה מפרס. משפחתו התפרנסה מיבוא צבע הניל (איסטיס) מהודו, וכמתווכי מסחר לסוחרים בכפרים. בגיל 17 עסק בחידושי התורה על דרך הסוד. **בעל רוח-הקודש. גאון עצום והיו אומרים עליו, שהוא שני לבן איש חי** (והבא"ח היה קוראו מהרש"א ר"ת מורנו הרב רבי שמעון אגסי). עיקר פעילותו של הרב הייתה שמירה והפצה של לימוד התורה והחינוך ליהדות. שימש כמגיד שיעור ב'מדרש בית זילכה' - ולאחר זמן כראש הישיבה.

אחרי הולדת בנו בכורו אהרון, נולדו לו שני בנים (ר' מנשה ור' מאיר-ששון-חי) ושתי בנות (מרת פרחא ומרת אסתר), **אך הוא שכל את שני בניו. לאחר מכן שכל גם את בנו בכורו העילוי, שנפטר ערב חתונתו במגיפת הדבר והוא בן 16 שנים בלבד.** במהלך השנים הבאות התנחם הרב, ונולדו לו שלוש בנות נוספות (מרת דינה, מרת כותן ומרת מזל), ובשנים ה'תרפ"ט-ה'תר"ע (1908/9) מלאה כוס נחמתו, עם סיום כתיבת ספרו 'בני אהרון', חגיגת בר-המצווה של בנו עזרא-ציון, והולדת בן הזקונים, אליהו-חיים.

האסון על מות הבן אהרון, הובילה אותו להעמקת יתר בתורת הנסתר. התשובה ניתנה ע"י הגאון חכם ר' יוסף חיים בתורת הגלגולים. בשנת ה'תרס"ח (1907) הקים את ישיבת 'אגודת תומכי תורה' ועמד בראשה. כמו כן דאג לכלכלת הבחורים. נפטר ב-ח' מנחם אב בשנת ה'תרע"ד (1914) ערב פרוץ מלחמת העולם הראשונה, במגיפת דבר, שפרצה בקיץ (בד"כ המגיפה הייתה פורצת באביב). חי כ-62 שנים. ציונו בעירק.

אביו: ר' אהרון. **רבותיו:** ר' ניסים הלוי. **חברותא:** ר' יהודה פתיה. **אשתו:** רחל (צ'חלה) בת ר' עבדאללה בן אליה בחר. **מתלמידיו:** ר' משה מרדכי זצ"ל. **ילדיו:** ר' אהרון, ר' מנשה, ר' מאיר ששון חי, מרת פרחא, מרת אסתר, ר' עזרא ציון, מרת דינה, מרת כותן, מרת מזל, ר' אליהו חיים. **מספריו:** **יאמרי שמעון** - דרושים וחידושים על התנ"ך והש"ס **בני אהרון** - פירוש על שער הגלגולים **ישם משמעון** - חידושים ופירושים בתורת הסוד. **זהב שבא** - תשובות וחידושים על הש"ס וש"ע **ייסודות התורה** - ביאור על יג' עיקרי אמונה **יחזיונות וגילוי אליהו**.

בתוך כתביו של הרב שמעון נמצא רישום על התגלות שהייתה לו שנתיים לפני פטירתו בה נודע לו מן השמים "כי השלים כל מה שצריך להשלים והגיע זמנו להסתלק מן העולם. ביקש שהות כדי להשיא את בנו (עזרא-ציון) עם יבמתו וניתנה לו". החכם אפרים הכהן ז"ל סיפר שבעת לימוד בליל ראש חודש אב נפלה על הרב שמעון תנומה ממנה הקיץ בבהלה וסיפר על התגלות בה נאמר לו "שמעון, מוכה". ונמצא בידי המשפחה פתק בכתב ידו בו ניתן לו רמז ליום פטירתו.

למחרת היום עלה לקברות הצדיקים הקבורים בבית העלמין ושפך נפשו בתחינה. בשלושת הימים הבאים הלך כהרגלו ללמד בישיבת 'תומכי תורה' וביום רביעי, כאשר איננו מופיע - מסתבר שנפל למשכב. כשנשאל חברו, גבאי ישיבת תומכי תורה מר ניסים הלוי, על שלום הרב שמעון, הוא הרגיע באומרו: "מחלתו קלה".

אולם מסתבר שחלה בדבר והוא נאבק קשות במחלה זו. ביום חמישי בערב קם ממיטתו, ירד לטבול בבאר שהייתה במרתף הבית. לאחר מכן אימץ כוחו ועלה על גג הבית, שם הוצעה לו מיטתו, ושם תחת כיפת השמים הבהירים של שלהי הקיץ השיב נשמתו לבוראה. כאשר נודע דבר פטירתו ביום שישי בבוקר, ירד אבל גדול על הקהילה. פסקה כל עבודה וכל החנויות, פרט לחנויות המזון – נסגרו. השבעה על מותו החל עם צום תשעה באב שנדחה בגלל השבת. ולמחרת - פרצה מלחמת העולם הראשונה.

לפרנסתו הזמין מלונדון סבון 'כחול', שהיו שמים בזמנם בכביסה לבנה ומכר אותם בחנותו. מנהגו בכל יום היה ללמוד לאחר התפילה במשך שעה עם תלמידיו, ורק אח"כ **פתח את חנותו למשך שעתיים, ושוב חזר ללימודו עד הערב.** גוי אחד שהיה לו חנות מולו ראה שהוא מרוויח הרבה מאותם שעתיים שהוא עובד, ואמר בליבו אלך ואזמין מלונדון סבון כזה ואמכור גם בשעות שהחנות של חכם שמעון אגסי סגורה, וכן עשה, **ולא עוד אלא שמכר בחצי מחיר, וכולם החלו לקנות רק אצלו.** משראה חכם שמעון שאף אחד לא קונה אצלו, אמר: **"ברוך ה', וחזר ללמוד תורה בבית המדרש"**.

למחרת בא חכם שמעון לחנותו והנה הוא רואה המולה גדולה ומשטרה ליד החנות של אותו גוי. והתברר שהסבון שהוא סיפק **הרס את הבגדים הלבנים וצבע רק חצי בגד בכחול.** אותו גוי היה מופתע, וכשהביאוהו לפני השופט טען שסחורתו היא כמו של חכם שמעון אגסי ואין סיבה שכך יקרה.

שלח השופט שוטר שיקנה מחכם שמעון אגסי סבון, והכניס את מטפחתו הלבנה לתוך המים ולא קרה כלום. ואח"כ הכניס לקערה עם סבון של הגוי והנה כל המטפחת כחולה ומלוכלכת, וחייבו השופט. פנה הגוי ואמר: "ומה אעשה בכל הסחורה?". אמר לו השופט: "אני אדאג שחכם שמעון יקנה ממך את הסבונים", וכך היה חכם שמעון קנה את הכל ובמחיר מוזל.

בשנים ה'תרס"ח-ה'תר"ע (1908-1910) ירדו צרות רבות על יהדות בבל, כגון מהפכת התורכים הצעירים, הגיוס לצבא, פטירתו של הרב יוסף חיים ועוד. רבים מבני הדור נשאו אז עיניהם לחכם שמעון אגסי זצ"ל, וראו בו את המנהיג הרוחני של העדה. עוד תקפו הצרות על בבל בשנים 1911-1913, עת היתה בצורת קשה וממושכת, השערים האמירו, ההמונים רעבו ללחם, והמסחר שבת מאין קונים. ואז מורינו חכם רבי שמעון אגסי זצ"ל נקרא לקרוע את רוע הגזירה **וביום דרש דרוש חשוב שנמשך כארבע שעות בבית הכנסת הגדול בבגדאד,** שהתקהלו בו אלפי בני הקהילה, בו קרא את הקהל לשוב בתשובה שלמה אל אבינו שבשמים. והתריע על מידות רעות שפשטו בציבור. לאחר דרוש זה, היתה התעוררות גדולה בציבור. **ומיד בערב פורים נקרע רוע הגזירה. גשמי נדבות ירדו ללא הפוגה, ובמשך הזמן שופר המצב, וקהילת בבל נצלה מהתמוטטות."**

רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל הידוע כ'סבא מקלם' נולד בשנת ה'תקפ"ד (1824) בקלם שבליטא. מראשי תנועת המוסר. יחוס משפחתו מגיע למהר"ל מפראג, ר' עקיבא איגר, ר' אברהם ברוידא ועוד רבים. עוד בילדותו התבלט בכושר מנהיגותו. מחונן בכישרונות עצומים והפליא את מלמדיו בקושיותיו החריפות. לשקדנותו לא הייתה גבול. הוא הסתגר בחדרו וכמעט לא יצא מפתחו, למעט במקרים דחופים. **ישן במשך היממה כשעתיים וחצי כאשר חילק את השינה לחמש פעמים, חצי שעה בכל פעם** (כדי שלא לטעום טעם מיתה). בימי השבוע לא היה פושט את בגדיו ולומד כל הלילה. הייתה לו קביעות ללמוד שתיים עשרה שעות רצופות. נודעה זהירותו בממון אחרים. הקפיד מאד לבל יתארוהו בתארים. לא נתן לתלמידיו לקום מפניו או לכנותו בתואר רב'.

הגיע לשליטה גם על הרהורי ליבו והגיע לשליטת מחשבה עצומה עד שהיה נוהג לחזור בערבים על מחשבותיו של כל היום שעבר כדי לבקר אחריו. גדר על עצמו **שלא לאכול חולה מסוכן** וסבל מכאבים קשים, כדי לא לגרום צער ואי נעימות לסובביו. פתח בית-מוסר בעיירה זאגר (קובנה). הקים בקלם את בית תלמוד תורה. בשנת ה'תרל"ו (1876) הסתבך בית-התלמוד מצד השלטונות, לאחר הלשנות בדבר הסתה והרב מחלץ בקושי רב ובעקבות המקרה נאלץ לשנות את שם משפחתו מברוידא לזיו. בית התלמוד נסגר ונפתח מחדש בעיירה גרובין שב קורלנד (לטביה). נפטר ח' אב ה'תרנ"ח (1898). חי כ-74 שנים. ציונו בקלם.

אביו: ר' ישראל ברוידא. **אשתו:** בת ר' מרדכי מיוזז מקלם. **בנו:** ר' נחום זאב זיו (חותנו של ר' אליהו דסלר מח"ס 'מכתב מאלהו'). **בנותיו:** רחל גיטל (נישאה לר' חיים יצחק זיו), נחמה ליבה הי"ד (נישאה לר' צבי הירש ברוידא). **מרביותיו:** ר' ישראל סלנטר (מחולל תנועת המוסר, ממנו למד בקובנה), ר' מרדכי גימפל ברוזינואה. **מתלמידיו:** ר' אליהו לופיאן (בעל "לב אליהו"), ר' נתן צבי פינקל (ה"סבא מסלבודקה"), ר' ירוחם ליבוויץ (המשגיח ממיר), ר' יחיאל מיכל טיקוצינסקי (בעל "גשר החיים" ומנהלה של ישיבת "עץ חיים"), ר' יעקב משה חרל"פ (בעל "מי מרום"), ר' אהרן בקשט, ר' איסר זלמן מלצר, ר' משה מרדכי אפשטיין, ר' נפתלי טרופ, ר' יוסף יוזל הורוביץ, ר' אליעזר גורדון מטלז, ר' יצחק בלזר מקובנה ועוד. **מספריו:** **יחכמה ומוסר** - בענייני תורה, מוסר ויראה **יכתבי הסבא מקלם** - חכמה ומוסר

אמו של רבי שמחה זיסל, הייתה אישה גדולה, ומפורסמת כלמדנית וצדקנית. היא הייתה בקיאה בהלכות עד כדי הוראה ובמיוחד בהלכות נשים. כל ימיה עסקה בצדקה וגמילות חסדים, בתור גבאית צדקה הייתה רגילה לאסוף נדבות בשעת לווית נפטרים לטובת העניים כפי שנהוג היה בעיירות הקטנות, גם כשנפטרה עליה בתה היחידה, לא שינתה ממנהגה זה **והסתובבה בשעת הלוויה עם קופת הצדקה**, כשהיא אומרת: **"וכי משום שאני שרויה בצער ואבל, צריכים העניים לסבול?"**.

בספר 'אור דניאל' מובא מעשה שארע עם אבי תנועת המוסר רבי ישראל סלאנטר זצ"ל. היה זה בעת הילוכו בשוק, פנה אליו אחד הסוחרים ושאל: "רבי, כיצד חיים?", כשכוונתו איך מתפרנסים, אם עוסקים כל העת בתורה הקדושה. השיב לו רבי ישראל: **"ואני שואל כיצד מתים!?"**, כשכוונתו לומר עם איזה מטען רוחני - תורה, מצוות ומעשים טובים, יגיע האדם ביום פקודה! הלך הסוחר כל אותו היום, כששאלתו של רבי ישראל מהדהדת בראשו "כיצד מתים!". בערב החליט החלטה נחושה - **עוזב הוא את מסחרו וטומן עצמו בבית המדרש**. אותו סוחר הוא לא אחר מאשר רבי שמחה זיסל 'הסבא מקלם', שהפך לאחד מגדולי תנועת המוסר וראש ישיבת קלם!

פעם ה'סבא מקלם' השתתף בחתונת תלמידו רבי אליהו דוב ליזרוביץ, בעיר לנדברובה. לפני החופה העלה לדיון דבר הלכה על טבעת הקידושין והתלקח ויכוח ער בין הנוכחים, והנה באותו זמן הגיע אל המקום רב העיירה. כאשר נודע לרבי שמחה זיסל, שזהו המרא דאתרא, הפסיק מיד להשתתף בויכוח ההלכתי ולא הוציא כל הזמן הגה מפיו, עד שהתקבל הרושם כאילו אינו כלל בן-תורה. **כל זאת מפני חששו שמא יפגע פגיעה כלשהי בכבודו וערכו של הרב**.

כאשר היה חולה פנה לחובש. ולמה? לסמוך על 'ביטחון' בלבד, שה' יתברך יעזרהו בלי עזרה מרופא - לא רצה, כי אולי אין בטחונו שלם, ולא ירפאוהו מן השמים. מאידך, **להעזר ברופא לא רצה, פן חלילה, ישים מבטחו בו ולא בה' יתברך**. לכן מצא פתרון: "חובש". מחד גיסא, הוא עושה את ההשתדלות כדי שלא תבוא רפואתו בדרך "נס", שהרי גם החובש יכול לעשות הרפואה הדרושה, אבל מאידך גיסא, יודעים הבריות שעל "חובש" אי אפשר לסמוך, וצריכים להתפלל לה' שיצליח החובש במלאכתו ויכוון לרפואה האמיתית. [לב אליהו]

רבי שמחה זיסל לא נטל לעצמו אף פרוטה אחת, לא משכר עמלו בגיוס הכספים, וגם לא מכל עבודתו החינוכית בישיבה. פעם כשחזר ממגביותיו מסר לידי הגבאים חצי סיגריה. לתמהונם, סיפר להם שבזמן סיום שליחותו נשארה אצלו חצי סיגריה זו, **אשר רק חציה הספיק לעשן בימי מסעותיו על חשבון המוסד. ובכן עתה שסיים כבר המלאכה הוא מחזירה לרשות הגבאים...** [תנועת המוסר ח"ב]

עד כמה שהיה דואג לטובת הזולת תעיד העובדה הבאה. פניו של רבינו, זהרו תמיד בימי שבת קדש בהוד קדושת השבת. פעם אחת נבהלו תלמידיו שומעי לקחו לראותו בשבת כבימות החול, וזיו השבת נעלם כליל מעל פניו. כך בליל שבת, ובכל אותה שבת. במוצאי שבת לאחר ההבדלה נאנח הסבא מקלם זצ"ל ואמר: "פרץ סמולנסקין מת (הוא היה מהמשכילים שבדור ההוא, והיה מפורסם בשינאה עיוורת לתורה וללומדיה). **מי יוכל להתבונן ולהכיל צער הנשמה בבואה לעולם האמת ובעומדה בדיון!**" (עלי שור)

מסופר על הסבא מקלם שרוב ימי חייו היה חולה לב אנוש, אך תמיד חשש, שסיבת חולשתו היא בגלל עצלות. ביומו האחרון כששכב על משכבו מתוך חולשה רבה, סבר כי זו שוב עצלות, ננער ממיטתו, נעל נעלים והתחיל להתהלך בחדר, עד שנזכר לדעת כי באמת אין זו עצלות אלא חולשה אמיתית. שב למיטתו, ותוך כדי חליצת נעליו, נפטר.

מסגולותיו: סגולה לבנים שיקדש את הכלה בטבעת של כסף, עגולה מבפנים ומרובעת בחוץ, מקובל בירושלים עיה"ק, שזו סגולה נפלאה לבנים, אפילו אם הכלה עקרה.

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב מנחם בראדא זצ"ל

הגאון הרב מנחם בראדא זצ"ל – נולד ב-כ"ב שבט ה'תר"כ (1860). נז"נ לר' אברהם ברודא (מח"ס 'אשל אברהם'). ראשית חינוכו של רבינו היה על ברכי זקנו (סבו מצד אימו, הגאון ר' אברהם יצחק ווינברגר) ממנו עלה והתעלה במעלות התורה הקדושה. לאחר שנישא עם רעייתו שהייתה יתומה, הרה"ק ר' יהוסף רוטנברג (ה'בני שלישים' מקאסאן) הבטיח לרבינו בתור נדוניה למסור לו את כס הרבנות דק"ק טאהש. ואכן כן היה. אחר שהתחתן כשהיה כבן עשרים ושלוש שנים התמנה לשמש כמרא דאתרא בעיר טאהש במקום חותנו. אחר ששימש כרב ואב"ד בטאהש במשך עשרים שנה, התמנה לשמש כאב"ד ורב העיר קאלוב. כשהגיע לקהילתו החדשה בקאלוב הצטרפו אליו חלק מתלמידיו, שלמדו אצלו בישיבה בטאהש. הישיבה בקאלוב הלכה וגדלה. למדו שם כמאתיים וחמישים בחורים. רבינו זכה שיצאו משם תלמידים גדולים ועצומים. בשנת ה'תרפ"ה (1925) אמר רבינו לתלמידיו, שכבר יצאו מהישיבה כשנים-עשר אלף תלמידים!

בעל הנהגות מופלאות. ענק בתורה ובצדקות, ענוותן ושפל ברך. רדף צדקה וחסד. בכל יום השכים ובכה כשעה שלמה על גלות השכינה. זירז את תלמידיו להשכים בבוקר ככל האפשר, כדי שילמדו לפני התפילה. דאג לרווחתם הגשמית של תלמידיו. מימן את האוכל שסיפק לתלמידיו. ביקש מתלמידיו שכר מועט עבור מזונם. מבני העניים לא ביקש כלל. כחצי שעה, לפני שהסתיים השיעור, היה מְצַנֵּה, שילכו לאכול. רבינו בעצמו היה מסתובב בין השולחנות, בשעה שאכלו ודאג, שלא יחסר להם כלום. תמיד האיר פניו ושאל לשלום תלמידיו. בעל רוח-הקודש. הסתלק לגנזי מרומים בעיר קאלוב בערב שבת קודש ח' אב תרח"צ (1938) ושם נקבר. חי כ-78 שנים. מכיוון שהיו חשוכי בנים, הרבנית הכניסה לביתה את קרובת משפחתה הצדקת מרת שרה רחל (בת ר' מרדכי מדמטש). היא גְדְּלה אצלם כבת. כאשר הגיעה לפרקה נישאה לגה"ק ר' אשר לאווי (בן ר' אלימלך מטאהש). על פי צוואת רבינו, ר' אשר לאווי מילא את מקומו בעיר קאלוב.

סבא (מצד אביו): ר' שלמה זלמן. **סבא (מצד אימו):** ר' אברהם יצחק ווינברגר (אב"ד קליינווארדיין. מח"ס 'פני יצחק'). **אביו:** ר' אברהם (אב"ד ברזן מח"ס 'פרי החג'). **אימו:** מרת אסתר. **אשתו:** מרת מרים (בת הרה"ק ר' משולם פייש לאווי ראש שושלת טאהש הנקרא השרף מטאהש- נישא בחודש ניסן ה'תרמ"ג-1883). **מרביתיו:** סבו, ר' אברהם יצחק ווינברגר (אב"ד קליינווארדיין מח"ס 'פני יצחק'), ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים (מח"ס 'יטב לב' מסיגט), ר' יואל צבי ראהט (מח"ס 'בית היוצר' אב"ד חוסט. רבינו היה תלמידו המובהק). **מתלמידיו:** הגאונים ר' מרדכי גרובר, ר' משולם פייש מטאהש (מח"ס 'עבודת עבודה'). **מספריו:** **באר מנחם.**

תלמידו הרה"ח ר' מרדכי גרובר זצ"ל סיפר: "דרכו בקודש של רבינו היה לחלק פשטידה לכל התלמידים לאחר התפילה בשבת. **מי שרבינו הכיר עליו, שלא הלך באותו היום למקווה, לא נתן לו פשטידה.** פעם אחת איחרתי לקום בבוקר. החלטתי, שמוטב ללכת למקווה ולהתאחר בתפילה מלבוא לתפילה בזמן לפני שטבלתי במקווה, וכך עשיתי. הלכתי למקווה. כשכנסתי לביה"מ הם כבר הגיעו ל'ברוך שאמר'. לאחר התפילה עמדתי לפני רבינו לקבל פשטידה. אמר לי רבינו: "הן אמת, שבאת להתפלל, כשהעולם כבר התפלל 'ברוך שאמר'. אעפ"כ כיוון שהיית לפני כן במקווה, תקבל פשטידה!".

○ **יפר תלמידו מרן רבינו הרה"ק ר' משולם פייש מטאהש (מח"ס 'עבודת עבודה'):** ראיתי אצל דוד זקני הגה"ק רבי מנחם בראדא מקאלוב זצ"ל, שזכיתי להימנות בין תלמידיו: היה נהוג שבשבת קודש בבוקר טבל במקווה. כאשר הכיר על פני אחד מהם שלא טבל- לא נתן לו לשתות, עד שילך לטבול. כך היה בעת סעודת הבוקר, כאשר חילק קוגל לתלמידי הישיבה. אם הכיר על פני אחד מהם, שלא טבל במקווה, החזיר את ידו ולא רצה לתת לו. (עבודת עבודה – פתגמי קודש)

אחד מתושבי העיר קאלוב, ר' ישעיהו פרידמן, שימש כגבאי בית-הכנסת. עברו שבע-עשרה שנים מנשואיו ועדיין ר' ישעיה לא התברך בזש"ק. פעם אחת לביל חג הפסח הטמין את האפיקומן. כשהגיעו לצפון אמר: "רבינו, אני לא מחזיר את האפיקומן עד שרבינו יבטיח לי שאוושע בזש"ק". הצדיק ענה: "וכי אני יכול להבטיח?". אך הוא עמד בשלו, שאינו מחזיר לו עד שישמע הבטחה מפורשת, כי הוא חובק בן. כך נמשך הדבר זמן רב. כשהשעה היתה חמש עשרה דקות לפני חצות. הרבנית אמרה לבעלה: "קאלובר רב, תמיד אתה מדקדק לאכול אפיקומן לפני חצות. עכשיו לא תאכל? תבטיח לו!". אך רבינו התעקש, שאינו יכול להבטיח. הרבנית אמרה: "אני רוצה לאכול אפיקומן לפני חצות. אם לא תאכל, גם אני לא אוכל". רבינו אמר לה: "הלא את בת הרב מטאהש. תבטיחי לו כדי שנוכל לאכול אפיקומן". אמרה לו: "אני אבטיח, אם אתה תסכים". אמר לה: "בסדר". חזרה ושאלה: "מה כוונתך 'בסדר' שאמרת?". רבינו אמר: **"בשנים-עשר החודשים לאחר מכן הוא יעשה ברית מילה!". השנה הבאה היתה שנה מעוברת. נולד לו בן זכר ב-ז' אדר שני, ובפורים הכניסו אותו בבריתו של אברהם אבינו, ונתהוה כל העיר ממעשה זו. (שיח זקנים)**

באותה היום שנולד הבן, חל היומא דהילולא של הרה"ק ר' יצחק אייזיק טויב מקאליב זיע"א. כמה אנשים נדחפו לחדרו של רבינו (גם הם ביקשו ישועות) עד שנשברה הדלת. (למרות ששברו את הדלת, לא כעס. מעולם לא כעס רק אדרבה שחק). הם ביקשו ממנו ברכות והבטחות. רבינו צחק ואמר בענווה: "איני רבי ואיני יכול להבטיח. חסידי אונגאר חושבים, שאם פעם אחת הפצתי אצל השי"ת ושמע את תפילתי, שכסדר אני יוכל להבטיח. הרי הרבה רבנים באו ליארציט של רבי אייזיק'ל, לכו אצלם ותפעלו ישועה". (הגדת 'פרס הצדיקים')

הגאון הרב יצחק יוסף זילבר זצ"ל – נולד בבקאזאן ב-ג' אב ה'תרע"ז (1917). בהיותו כבן שש כבר ידע להתפלל את כל התפילות בעל-פה. אביו לא שלח אותו לבית הספר, כדי להימנע מחילול שבת, אלא לימדו בעצמו. מגיל ארבע עשרה החל לעבוד בבית מלאכה לתיקונים. בשנת ה'תשי"א (1951) נשפט לשנתיים מאסר במחנה עבודה שם קיבל את התפקיד של שואב המים (תפקיד שאמורים למלא חמישה אנשים), כדי שלא יצטרך לחלל שבת ודאג בששת ימי החול להכין גם עבור שבת ומחמש בכל בוקר עד שבע וחצי בערב נשא ללא הרף דליי מים מהנהר למחנה. כדי שתהיה לו שהות ללמוד תורה – במקום ללכת הוא התחיל לרוץ, ובזמן שחשך למד תורה.

בשנת ה'תש"כ (1960), בעקבות הביקורת, שנכתבה נגד אורח חייו הדתי בעיתונות הסובייטית, ובגלל החשש שיקחו את ילדיו, עבר להתגורר בעיר טשקנט. הרב הקפיד שלא לשלוח את ילדיו בשבת ללימודים וישב שנתיים בכלא הרוסי בעוון 'חתיירה כנגד יסודות השלטון' ובתנאים בלתי אנושיים ובמסירות נפש הצליח לשמור שבת. היה מסורב עליה במשך 12 שנים. עד עלייתו ארצה סיים מספר פעמים את כל הש"ס.

בשנת ה'תשל"ב (1972) עלה לארץ וגר בשכונת סנהדריה מורחבת בירושלים. העביר שיעורי תורה בישיבות 'שבות עמי' ו'דבר ירושלים'. פעל למען סידור גיטין עבור נשים מסורבות גט. יסד את ישיבת "שבי גולה" ובשנת ה'תש"ס (2000) הקים את ארגון 'תולדות ישורון' לעולים מרוסיה שבו פעילים יותר מ-350 רבנים. בשנת ה'תשמ"ט (1989), כשהשלטון הקומוניסטי החל להתרופף, נשלח מציריך למוסקבה, יחד עם הרב אלכסנדר אייזנשטט והם הקימו את ישיבת "תורת חיים". מן הגר"ש אלישיב זצוק"ל כינה את רבינו 'אחד מל"ו צדיקים של הדור'. כל חייו היו ניסיונות. נפטר ב-ח' באב ה'תשס"ד (2004). חי כ-87 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

סבא (מצד האב): ר' נפתלי. **סבא (מצד האם):** ר' משה מישל שמואל שפירא (רב העיר רוגובה שבליטא, מחבר הספר "תבואות שמש"). **אביו:** ר' בן-ציון חיים (רב העיר קאזאן). **אימו:** מרת לאה גיטל. **אשתו:** מרת גיטה-לאה זיידמן. **מתלמידיו:** ר' מיכאל חן (ראש ישיבת 'שבי גולה'), ר' יעקב אוסטרובסקי (ראש ישיבת 'שבי גולה'), ר' ישראל אלטשולר (ראש 'מכון היכל ישראל'). **ילדיו:** ר' בן-ציון חיים (יו"ר ארגון 'תולדות ישורון'), מרץ מלכה ועוד שתי בנות. **חתניו:** ר' חיים זאב זבדי, ר' אברהם קופרמן ור' יוסף שוינגר. **מספריו:** יולהבה לא תבער בך – על קיום הנבואות ישיחות על התורה ילהישאר יהודי – תולדות חייו יאחד מל"ו – נכתב ע"י תלמידו ר' אברהם כהן.

הרבי יהודה לייב אברך מתלמידיו הקרובים של רבי יצחק ומראשי ארגון 'תולדות ישורון' מספר: "ברשות הרב היה סכום כסף גדול מאוד בדולרים, שלא היה שלו, והוא היה צריך להעביר את הסכום הזה למישהו לצדקה. יום אחד, כשהגיעו הביתה, ראה, שפרצו את הדלת, הפכו את כל תכולת דירתו, והכסף איננו! הוא נבהל מאוד וחשש שאשתו תבוא ותצטער. היא הרי נאלצה לעבוד קשה והיו להם בעיות כלכליות קשות, ועתה מה יהיה אם יצטרכו להחזיר את הסכום מכספם... רק על זה הוא חשב וחרד, שאשתו לא תצטער.

מיד רץ לחתנו, הרב חיים זבדי, בעלה של בתו הבכורה, שאביו היה מומחה גדול למנעולים. הם תיקנו במהירות את המנעול והדלת, ניקו, סידרו את כל הדברים, ועד שאשתו חזרה הביתה, היא אפילו לא הבחינה, שהדלת נפרצה. עד יום מותה היא לא ידעה, שהכסף נגנב, ושהרב זילבר החזיר בחשאי את כל הכסף עד האגורה האחרונה. היא רק התפלאה לפעמים – מדוע כמה דברים נמצאים שלא במקומם..."

הגב' סופיה קרוליאק, שהכירה היטב את רבי יצחק עוד מתקופת מגוריו בטשקנט מספרת: רבי יצחק היה צריך למצוא מישהו באופן דחוף, כנראה בשביל גט, אבל לא ידע את כתובתו. הוא הזמין מונית, יצא מהבית, התיישב ברכב ואמר לנהג: "בוא ניסע!". שאל הנהג: "לאן נוסעים?" – "לא יודע. אני צריך למצוא מישהו. סע...". הם יצאו משכונת סנהדריה והגיעו לצומת. "לאן הלאה?" ורבי יצחק משיב: "אם לא יודעים לאן לפנות, כתוב לפנות ימינה". הם פנו ימינה, עברו את כל שכונת רמות, ויצאו מירושלים לכיוון השפלה...

נהג המונית, שלא יכול היה להחזיק מעמד יותר, פנה ליישוב הראשון בדרך גבעת זאב ואמר: "אתה הרי לא יודע את הכתובת! למה שתבזבז סתם כך את כספך? רד כאן. הנה, יש פה תחנת אוטובוס, ותחזור הביתה. חבל לי על הכסף שלך!". יצא רבי יצחק מהמונית ושאל את האדם הראשון שהזדמן לו ברחוב: "תגיד, אתה מכיר במקרה את פלוני?" והוא ענה: "הנה, כאן, הוא מתגורר בבית הזה". זה נשמע כמו סיפור, שמספרים על הבעל שם-טוב הקדוש. אבל כך זה היה באמת! נהג המונית, שהסיע את הרב סיפר את הסיפור הזה לבעלי.

הרבי צבי פטלס מצטט סיפור, שראה בעלון שפרסמה הגב' כרמלה רייז. הסיפור הוא בערך: פעם בחורף יצא רבי יצחק לשכונת גאולה. ירד גשם חזק, הכול היה בוץ ומלוכלך. נדמה לי, שהוא עלה במעלה רחוב יחזקאל לכיוון גאולה. ומולו הלך במורד הרחוב בחור צעיר וחסון. הלה הלך במהירות – ואז, או שלא הבחין ברב יצחק שהגיע מולו, או שרצה שהרב יפנה לו את הדרך בקיצור, הוא דחף אותו חזק בכתפו ומבלי להסתובב המשיך לרוץ הלאה, בירידה. כנראה מיהר, כדי לא להירטב יותר מדי בגשם. מעוצמת המכה נפל הרב לשולית... הוא קם מהשולית – כולו מלוכלך ורטוב – הרים את ראשו כלפי שמיים וצעק: "נפילתי מעצמי! זו לא אשמתו! אין עליו שום אשמה!".

הגאון המקובל הצדיק הרב ברוך מרדכי פרנקל זצ"ל- נולד בשנת ה'תק"ס (1800) לערך. מצאצאי הט"ז והב"ח. עוד בצעירותו נודע בשקדנותו וכי לגדולות נועד. בהמשך שימש כדומ"ץ קליינווארדיין וראש חסידי אשוואר. רבינו היה מפורסם בצדקתו וחסידותו ומקובל גדול. אמרו עליו שהיה מה-ל"ו הצדיקים שבדור.

מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. גאון בנגלה ובנסתר. לאחר שפרצה מחלת החולי- רע הגדולה רח"ל ונפטרו בשבוע אחד חמישים ושמונה נפשות ל"ע מסר את עצמו כפרה למען הכלל. נפטר ב-ח' מנחם אב ה'תרט"ו (1855). חי כ-55 שנים. ציונו בקליינווארדיין. מיד לאחר פטירתו המגיפה נעצרה.

סבא (מצד אביו): ר' ישראל איסר בכטר. **אביו:** הגאון ר' אליהו בכטר. **אימו:** מרת מעניא (בת ר' אהרון יעקב). **אשתו:** מרת מרים לאה (בת ר' ישעיה דוד מטשאסאר). **בניו:** ר' צבי הירש רייך, ר' יהודה תאומים. **בנותיו:** מרת ברכה (נישאה לרה"ק ר' פנחס אלימלך רייך זיע"א נכד הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ובזיווג שני לר' מאיר שפיצר מטאהש), מרת מעניע (נישאה לרה"ק ר' מאיר שפיצר מטאהש), מרת רכיל (נישאה לר' שלמה גולדנברג), מרת שרה (נישאה לר' צבי שוורץ).

פעם אחת הגיע איש לרבינו בשמיני עצרת. באותו הזמן רבינו נפרד מן הסוכה. האיש סיפר כי הוא חולה קשה ל"ע. הוא היה אצל רופאים רבים והם התייטשו מלמצוא רפואה עבורו. באותו הזמן היו מספר אנשים במקום וכולם רקדו בשמחה.

במהלך הריקודים רבינו לקח תפוח שהיה מונח על שולחנו ונתן לאיש החולה ואמר לו: **"קח, תברך, תאכל ובעזרת ה' תתרפא"**. ברגע שאותו חולה אכל מן התפוח, הוא התרפא לחלוטין באופן פלא!

בשנת ה'תרט"ו פשטה בקליינווארדיין החולי רע הגדולה רח"ל. בשבוע אחד נפטרו חמישים ושמונה נפשות רח"ל. רבינו הלך לאב"ד קליינווארדיין (הגה"ק ר' אברהם יצחק וויינברגר מח"ס 'פני יצחק' זיע"א), ואמר לו:

"רבי, העניין רע מאוד וצריכים לעשות דבר. צריך לדבר עם הבית-דין של מעלה. אם רבינו יסכים לדבר עם בית-דין של מעלה- מה טוב, ואם רבינו מסרב, אני מוכן ללכת ולדבר עם בית-דין של מעלה, כי די לנו בכל כך הרבה נפטרים!"

הגאון ר' אברהם יצחק סירב ולכן רבינו אמר לו שלוקח זאת על עצמו. רבינו מיד הלך לביתו ולקח בידו את ספר הזוהר הקדוש, ועסק בו. תוך כדי כך רבינו חלה את חוליו האחרון ממנו לא קם והוא התבקש לגנזי מרומים ביום ח' מנחם אב, ערב תשעה באב ה'תרט"ו (1855). מיד לאחר מכן המגפה נעצרה ולא נפטר אף אחד מהיהודים ויהי לפלא.

לפני הסתלקותו זוגתו הרבנית הצדקת מרת מרים לאה ע"ה סיפרה כי בדעתה לחזור לבית אביה בעיר אשוואר. אבל היא חוששת שאם תעשה כך, אולי היא לא תזכה להיקבר לידו כי המרחק בין קליינווארדיין לאשוואר הוא גדול וכשהיא תיפטר מן העולם לא ייקחו אותה מרחק כל כך ארוך ולכן יקברו אותה באשוואר אבל היא רוצה לזכות להיקבר לידו.

רבינו השיב לה: **"אני אתן לך סימן - כשיארע שלא יהיו לך נרות להדליק לכבוד שבת קודש, אז תדעי שביום שלישי בשבוע תסתלקי מן העולם ועל ידי זה תוכלי להקדים לבוא לקליינווארדיין ולהיקבר על ידי"**. ואכן לאחר פטירת רבינו אשתו חזרה לבית אביה בעיר אשוואר.

חלפו עשרים שנה. הרבנית מרים לאה הגיעה לשבת קודש לק"ק טאהש כדי לבקר את יוצאי חלציה. מחמת סיבה מסוימת לא היו לה נרות להדליק בשבת קודש. לאחר השבת מיהרה לנסוע תיכף משם. כשביקשו ממנה להישאר עימם עוד מספר ימים השיבה כי היא לא יכולה להתעכב אצלם. עוד הוסיפה ואמרה: **"מאחר והשבוע אני אפטר מן העולם, אני רוצה להגיע לקליינווארדיין במהירות כדי שיקברו אותי ליד בעלי"**.

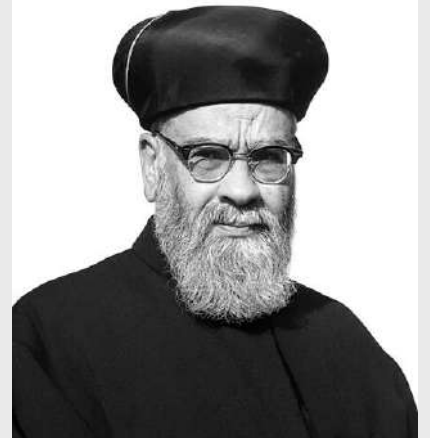
כששמעו את דבריה תמהו מאוד שכן היא היתה בריאה בגופה ובנפשה. כשראתה את פניהם השיבה להם: **"אל תתמהו, כך בעלי אמר לי, כי סימן יהיה בידי כשלא יהיו לי נרות לשבת קודש, אסתלק ביום ג' שלאחריו"**. כשם שאמר כך היה, היא נפטרה בקליינווארדיין ביום שלישי ונקברה ליד קברו של בעלה רבינו זיע"א.

כשהגיעה בת רבינו מרת ברכה לפרקה, אביה (רבינו) הרה"ק ר' ברוך מרדכי בא בחלום לרה"ק מטאהש זיע"א ואמר לו שנמצא חתן בעבור בתו והוא נמצא כעת בישיבת קליינווארדיין. מדובר בבחור אחד שהגיע ממדינת דינבורגין. רבינו גם ציין את שמו בחלום- ר' מאיר. באשמורת הבוקר הרה"ק מטאהש זיע"א דאג להעביר את דבר החלום לבתו של רבינו. הוא הוסיף ואמר כי מדובר בחלום אמת ולכן **"ניסע ונלך יחד לעיר קליינווארדיין, ובעזרת ה' יתברך תבואי כבר היום בקשר השידוכין"**.

כאשר הגיעו לעיר קליינווארדיין, הרה"ק מטאהש נכנס לבית מדרשו של הגה"ק בעל 'פני יצחק' זיע"א. שם הרה"ק זיע"א חקר ושאל: **"האם הגיע לישיבה בחור בשם מאיר ממדינת דינבורגין?"**. הבחורים ששם השיבו כי אכן הגיע בחור משם וצינו כי שמו המלא הוא ר' מאיר שפיצר.

הרה"ק מטאהש חקר ודרש לדעת מה טיבו של בחור זה. נודע לו שהבחור מאיר נמנה על הבחורים ממצוניי הישיבה והוא מופלג בתורה וביראת שמיים טהורה, עד שרבו מינה אותו לראש הישיבה. באותו מעמד באו בקשר השידוכין בתו של רבינו מרת ברכה עם ר' מאיר שפיצר.

רבי יצחק ניסים זצ"ל: נולד בשנת ה'תרנ"ו (1896) בבגדד. כבר בצעירותו התבלט בחוכמתו בכל רחבי עירק והוא פעל רבות למען יהודי בבל. **הרב התגלה כבעל תפיסה חדה ומהירה והצטיין בבקיאותו העצומה.** בשנת ה'תרפ"ו (1926) כאשר היה בן 30 עלה לארץ ישראל, ולימים התמנה לתפקידו 'הראשון לציון' הרב הראשי הספרדי. בתחילה חכמי בבל ביקשו להחזירו וכתבו לו מכתבים רבים ובהם ביקשו לגלות חסרונו, אך הרב סירב לחזור. בכל יום מספר שעות עסק במסחר, ואת שאר זמנו הקדיש לתורה. בביתו התכנסו תלמידי חכמים וגדולי הדור היו באים לדבר עימו בדברי תורה. שמו התפרסם בכל תפוצות ישראל. **הרב היה מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, אך כשנגע הדבר לכבוד התורה וביסוס הדת- היה נלחם בכל כוחו ולא היה חת מפני איש.** ה'חפץ חיים' הכתירו בתארים נעלים. הקים בית-מדרש להכשרת רבנים, אשר רבים מבוגריו משמשים כיום כרבנים ודיינים בארץ ובעולם. נפטר ב-ט' באב ה'תשמ"א (1981). חי כ-85 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: הגאון ר' רחמים שלמה. **אחיו:** המקובל ר' אברהם חיים רחמים (מקובל מגדולי חכמי בבל). ר' יחזקאל עזרא רחמים (מח"ס עצי היער). שלמה ציון הי"ד (חוסל ע"י המשטרה העירקית בשל טעות בזיהוי). **מרבתינו:** הגאונים ר' שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל ('סבא קדישא'). ר' צדקה חוצין (האחרון). **מתלמידינו:** הגאונים ר' מרדכי אליהו שליט"א (ראשון לציון). ר' עזרא בצרי (דיין לשעבר בביה"ד הגדול בירושלים ואחיו של המקובל ר' דוד בצרי). ר' יעקב משה הלל (ראש ישיבת "אהבת שלום" ומגדולי המקובלים). **בנינו:** ר' משה נסים (ח"כ ושר). פרופ' מאיר בניהו (חתן פרס אמ"ת בחקר המקרא ותולדות עם ישראל). **מספריו:** ייין טוב- שו"ת.

מובא בספר 'אורח צדיקים' של ידידנו ר' דניאל משה אלול סיפור מופלא על הרב: כאשר האפיפיור הנוצרי פאולוס השישי תכנן לבקר בארץ ישראל, הודיע הלה שאין בכוונתו להיות אורח רשמי של המדינה. כמו כן, הוא לא התכוון להגיע דרך שדה התעופה, אלא הוא ינחת ברבת עמון ומשם יעבור לשומרון שהיה אז תחת שלטו הירדנים ובמיוחד עבורו יפתחו את הגבול דאז בין מדינת ירדן למדינת ישראל ליד מגידו, משם יטייל בגליל ובסוף יגיע לירושלים, ומשם יעבור לעיר העתיקה בדרך שתסלל במיוחד עבורו ליד הר ציון ומשם יחזור לממלכת ירדן. התוכנית לא מצאה חן בעיני ממשלת ישראל, אך מדינת ישראל הסכימה גם לכך.

והנה בתוכנית הביקור הרשמית אמורה הייתה להיות גם פגישה בין ראש הדת הנוצרית-קתולית לבין ראשי הדת היהודית, הרבנים הראשיים לישראל. הרבנים הראשיים הזמינו את האפיפיור לבקר ב'היכל שלמה', שם שכנו שנים רבות משרדי הרבנות הראשית לישראל. אולם גם פה ציפתה להם הפתעה: **האפיפיור הודיע שביקורו נחשב "ביקור פרטי" והוא אינו מתכוון לבקר את הרבנים הראשיים, אך מוכן לפגוש אותם כשיגיע לירושלים.**

יש לציון, שהאפיפיור המדובר, שכונה פאולוס השישי, היה מזכירו הראשי של האפיפיור הקודם פיוס השנים-עשר בתקופת השואה, והייתה לו אחריות רבה וישירה לשתיקה של האפיפיור במשך כל תרופת השואה מול הטבח ביהודי אירופה. מנהיגי מדינת ישראל החליטו להבליג על כל זה. הרצון להתקבל במשפחת העמים היה כל כך חזק אצלם, החשש ממה יאמרו הגויים היה טבוע בנפשם, עד שלא עלתה על דעתם האפשרות לסרב ולומר לאפיפיור "עד כאן".

ואכן, אחרי דיונים ממושכים הוחלט לקבל את כל דרישותיו, והוסכם שנציגי המדינה יקבלו את פניו בכניסתו לירושלים, ביניהם הנשיא זלמן שז"ר, ראש הממשלה לוי אשכול, שרים, וכמובן הרבנים הראשיים. הרב הראשי האשכנזי, הגאון ר' יהודה אונטרמן זצ"ל, הסכים לכך בלב כבד.

כאשר ר' יצחק ניסים שמע זאת, הוא קם והודיע: **"אני לא מוכן להשתתף בביזיון הזה!"** אם ראשי המדינה החליטו למחול על כבודו ועל כבוד המדינה- זוהי זכותם ובזה אינו מתערב. אולם על כבוד התורה והיהדות- אינו יכול למחול ואם עליו לצאת לקבל את פני האפיפיור- אזי על האפיפיור כראש הדת הקתולית להשיב ביקור לראש הדת היהודים ולפחות לעשות מחווה כלשהי של נימוס כלפי הדת היהודית. הרב חשש שאם לא יתקיים תנאי כזה, ייווצר הרושם שמעמד הדת היהודית וראשה נחותים. והוא היה מוכן לקבל את האורח רק ב'היכל שלמה'.

כל הארץ געשה. אפוא נשמע כדבר הזה, שהרב הראשי יעז להמרות את פי ראש-הממשלה ולעשות דין לעצמו? פוליטיקאים רבים מהמפלגות השונות מחו נמרצות. הדברים הגיעו לכדי כך שראש הממשלה איים על הרב, שאם הוא לא ישתתף בקבלת הפנים לאפיפיור- הוא יפוטל לאלתר! אך הרב השיב לו: **"לא רק שאני לא הולך לקבל את פניו, אלא גם אתה לא תהיה נוכח במעמד זה!"** רבים ניסו לשכנע את הרב לחזור בו, אך לא איש כרב ניסים ייסוג לאחור. דברי הרב נתקיימו במלואם ומהאירוע המבזה, נעדרו רק שני אנשים: הרב בעצמו שהודיע על כך קבל עם ועדה, וראש הממשלה אשר שבר את רגלו באותו זמן ועל כן נבצר ממנו להשתתף!

ומה היה בסוף? אחרי שהביקור הסתיים ונרגעו הרוחות, אחרי שאזרחי מדינת ישראל החלו לחוש שההשפלה הציבורית שהם ספגו עברה את כל גבולות הטעם הטוב, רבו הקולות בין העיתונאים והפוליטיקאים, שהאדם היחיד ששמר על הכבוד הלאומי והכבוד היהודי במשך הביקור היה הרב נסים, שמראש קבע את עמדתו בנושא ביקור האפיפיור. רבים הגיעו למסקנה שלא היה ראוי שהאפיפיור, שקופת שרצים תלויה לו באחוריו, יקבל את כל הכבוד הגדול הזה מהמדינה, מוסדותיה ואזרחיה, בזמן שהוא יורק על מכבדיו. קיים הרב יצחק באפיפיור את דברי הנביא בשם ה': **"פי מכבדי אכבד, ובזי יקלו"**.

הצדיק הרב יעקב יצחק הלוי הורביץ הידוע בכינויו החוזה מלובלין זצ"ל: נולד בשנת ה'תק"ה (1745) בעיר שברשין. מגדולי רבני החסידות. כונה 'החוזה מלובלין' בשל העובדה שהיה בעל רוח-הקודש ועניו הצופיות למרחקים. בצעירותו כיסה את עיניו שבע שנים רצופות לאחר זמני הלימוד והתפילה, כדי שלא לראות דבר אסור. ראייתו הרוחנית הגיע מקצה העולם עד קצהו, אך הוא ביקש מה', שיצמצם את כוח הראיה, שהוענק לו מכיוון שראיית כל מעשי האדם גורעת מאהבתו אליו. הדריך את חסידיו לענוה, חשיבות המידות בין אדם לחברו והכרת קטנות האדם למול הבורא. הותקף מספר פעמים ע"י מתנגדים, אך לא השיב מלחמה שעה, מפני שחש שבנוסף לפירוד הלבבות ושנאת החינם שתיצור תגובתו, יתחילו החסידים לזלזל בתורה ובדקדוקי המצוות. המתנגדים אף אמרו שיערכו סעודה ביום פטירתו. על כך הגיב הצדיק: "ביום פטירתי לא יוכלו אפילו לשתות טיפת מים". ואכן נפטר ביום ט' באב ה'תקע"ה (1815). חי כ-70 שנים. ציונו בפולין.

אביו: ר' אברהם אליעזר. **בניו:** ר' יוסף מטורטשין, ר' ישראל **מרבותיו:** הצדיקים ר' אלימלך מליזנסק, ר' דובער (המגיד ממעזריטש), ר' לוי יצחק מברדצ'ב. **מתלמידיו:** ר' אלכסנדר סנדר ספרין, ר' שמחה בונם, ר' דוד מלעלוב, ר' יחזקאל מקוז'מיר, ר' יצחק מווארק, ר' מאיר הלוי מאפטא, ר' נפתלי מרופשיץ, ר' צבי אלימלך מדינוב ורבים אחרים. **מספריו:** ידברי אמת • זאת זכרון • זכרון זאת.

ר' יוסף היה מחסידי המגיד מקוזניץ. למרבה צער לא זכה לפרי-בטן. מדי חודש נסע לרבו והפציר בו לברכו בזרע של קיימא, אולם המגיד התעלם מהפצרותיו או דחה אותן במילים סתומות. אשתו של ר' יוסף לא הרפתה. היא לחצה על בעלה לתבוע מרבו ברכה ולא להרפות עד שיזכה בה. ואומנם, פעם אחת התייצב ר' יוסף לפני רבו ואמר: "מורי ורבי הקדוש, איני זז מכאן עד שאזכה בברכה!". פני המגיד מקוזניץ בערו כלפידים. לאחר דקות ארוכות אמר: "אם תסכימו לאבד את כל ממונכם, אברך אתכם בזרע של קיימא". החסיד קפא במקומו. הוא הרגיש, שאין לו רשות להחליט לבד. הוא שב לביתו, להיוועץ ברעייתו. האישה הסכימה מיד לתנאי. חזר החסיד לקוזניץ והודיע כי שניהם מוכנים לחיי עוני ומחסור בתמורה לצאצאים. "אם-כן, סע ל'חוזה' מלובלין, וכל אשר יאמר לך, עשה", אמר המגיד מקוזניץ. עשה ר' יוסף כמצוות רבו ונסע ללובלין. סיפר 'החוזה' מדוע בא אליו

ובשליחות מ'. "שב איתי, עד אשר יאיר ה' את עיניי", הורה 'החוזה'. יום אחד קרא לו 'החוזה' ואמר: "בימי נעוריי היית משודך לנערה מבנות עירך, אך כשגדלת ביטלת את השידוך ופגעת בכבודה. מעולם לא טרחת לפייסה, משום כך נמנע ממך פרי-בטן. עד שלא תפייס אותה, לא יהיו לך ילדים. סע ליריד הגדול אשר בבאלטה, שם תמצא את המשודכת שלך לשעבר ובקש ממנה מחילה". ר' יוסף היה נרעש. אמנם כן, בנעוריו שידכוהו הוריו לנערה בת-טובים, אסתר-שפרה שמה, אך שהתבגר והגיע לפרק האיש מקדש, נשא עיניו להצעה אחרת. מעולם לא טרח – לא קודם החתונה ולא אחריה – לפייס את הנערה על הפגיעה, שגרם לה. נסע ר' יוסף לבלטה. כבר בדרכו לשם חקר, כל מי שפגש, אם הוא מכיר אישה ושמה שפרה- אסתר מעיר פלונית. גם ביריד עצמו ניסה לברר ולשאול, אך כל בירוריו העלו חרס.

שלושה ימים לפני תום היריד, בשעה שהסוחרים כבר החלו בהכנות לחזור לבתיהם, צעד ר' יוסף ברחובה של עיר, מבולבל ואובד-עצות. לפתע החל גשם עז ניתך ארצה. נכנס ר' יוסף לתוך אחת החנויות, למצוא מחסה. בין האנשים שנדחקו, הייתה אישה צעירה. זז ר' יוסף הצידה, מטעמי צניעות. נעלבה האישה וקראה בקול רם באוזני כל הנוכחים: "ראו איש זה - בצעירותי נטשני, וגם עכשיו אינו רוצה לעמוד בקרבתני". כששמע ר' יוסף את דבריה, הביט בה ומיד זיהה את המשודכת לו בעבר. מיד פנה אליה בדברי תחנונים וביקש ממנה לסלוח לו, בספרו לה, כי הרחיק ובא עד באלטה רק כדי למצוא ולבקש את מחילתה. בתוך כך פרץ בבכי, שהעיד על כנות דבריו. "מוכנה אנוכי לסלוח לך", אמרה האישה, "בתנאי אחד". ר' יוסף הנהן בראשו. "אקבל עליי כל תנאי שתשייתי עליי, אם רק אוכל לעמוד בו", אמר. "ובכן", אמרה האישה, "סע לסובלק, שם מתגורר אחי המסכן. עני וחסר-כול הוא. תן לו מאתיים זהובים לנדוניית בתו. אם כך תעשה, אסלח לך על הפגיעה, שפגעת בי בעודי משודכת לך".

חישב ר' יוסף ומצא, כי אם ימכור את כל רכושו ויצרף לכך את המזומנים שברשותו, יהיו בידיו כמאתיים זהובים. הסכים לתנאי וחזר לביתו. לאחר שהיו בידיו מאתיים זהובים, נסע לסובלק. חיפש את אחי האישה עד שמצאו יושב בביתו, מדוכא ועלוב. "קרב ובא יום נישואי בתי ואין בידי פרוטה", סיפר לו האח. "הנה לך מאתיים זהובים, טבין ותקילין, להכין את כל צורכי החתונה, כאחד הנגידים!", אמר לו ר' יוסף והושיט לו צרור כסף שמן. פתח האיש את הצרור, והביט בזהובים ובר' יוסף כלא מאמין. "מי אתה ומה פשר המתנה, שהבאת לי?!", השתאה.

"אל חשש!", הרגיעו ר' יוסף, "הכסף כשר, ואני מוסר לך אותו במצוות אחותך, שפרה-אסתר. בצעירותי היינו משודכים זה לזה, עד שעזבתה ונשאתי אישה אחרת. לפני ימים אחדים פגשתי כדי לפייסה, והיא ציוותה עליי לתת לך מאתיים זהובים, תנאי לסליחתה לי". עתה לבשו פני האח ארשת של תדהמה מוחלטת. הוא הביט בר' יוסף כפי שמביטים באדם לא-שפוי. "האם באת לשטות בי?! הלא כבר חמש-עשרה שנים שאחותי אינה בין החיים. פה בסובלק נפטרה בדמי-ימיה, ואני בעצמי קברתי!". רעד אחז בגופו של ר' יוסף. לאחר שנרגע קמעה, סיפר לבן-שיחו את השתלשלות הדברים – תחילה עם המגיד מקוזניץ ולאחר מכן עם 'החוזה' מלובלין. לבסוף תיאר את דמות האישה שפגש בבאלטה. לאח לא נותר אלא לאשר, כי הייתה אכן זו שפרה-אסתר אחותו, היא ולא אחרת! כעבור פחות משנה נפקדו ר' יוסף ורעייתו בפרי-בטן. בשנים הבאות זכו לבנים נוספים ולבני-בנים וכולם הלכו בדרך התורה.

מדי שנה, נהג רבינו לשבות שבת קודש אחת במחיצתם של תלמידיו המתגוררים בעיירה מרוחקת ולהחיות את רוחם בדברי תורה ותפילה. לצורך כך שכר רבינו את עגלונם הוותיק וקרא לשלושה מתלמידיו להתלוות אליו לדרך הארוכה. בני החבורה הקדושה לא הסתכנו ויצאו מלובלין בעוד מועד ביום שלישי בצהריים. ביום חמישי לעת ערב, איבד העגלון כל חוש התמצאות. "רבי", אמר, "טעינו בדרך. האזור הזה לא מוכר לי כלל וכלל". בלית ברירה, עברו 'החוצה' ותלמידיו את הלילה סמוך לעגלה תחת כיפת השמים. ביום שישי עם שחר השכימו קום ה'חוצה' ותלמידיו, ולאחר שהתפללו שחרית, המשיכו בדרך. ה'חוצה' גמר בליבו לא להסתכן בחילול קדושת השבת, ולכן העדיף לשבות בכפר הראשון בו ימצא מניין יהודים.

בחסדי השם, שעה מועטת לאחר מנחה גדולה, הגיעו החוצה ומלווייו לעיירה ובה יהודים. העיירה אליה הגיעו לא היה מוכרת ל'חוצה' ולתלמידיו כלל. העגלה נעצרה ליד ביהמ"ד. לפני שירדו, ציווה רבינו לתלמידיו שבשום פנים ואופן לא יגלו מי הוא וינהגו בו כאחד התלמידים. בנוסף ציווה לכל אחד מהם להתארח אצל בעל בית שיזמין אותם. ההכנות לשבת היו בעיצומן עת עצרה העגלה בפתח בית המדרש, בני החבורה ירדו מתוכה ופנו להתכונן לקבל את פני שבת המלכה. את פעמיו כיוון ה'חוצה' אל המקווה- לטבילה של מצווה לכבוד שבת, ולאחר מכן חזר אל בית המדרש, אמר "שיר השירים" בהתעוררות ולמד בדבקות עד שהתחילו להתפלל מנחה וקבלת שבת.

בעת אמירת קבלת שבת, האריך מאוד בתפילתו. בזמן הזה הספיקו המתפללים לסיים את התפילה, ולשוב הביתה לסעודת השבת. כאשר כל אחד משלושת תלמידיו מסודר כאורח אצל אחד מתושבי המקום. סוף-סוף, סיים ה'חוצה' את תפילתו. מלבדו, נותר זקן אחד אשר למד בעיון בפינת בית המדרש. "שבת שלום, רבי יהודי", פנה אליו ה'חוצה', "אולי אוכל להתארח אצל כבודו לסעודה?". "אומר לך את האמת", ענה הזקן, "הנני עני מרוד, ומלבד שתי לחמניות קלועות ורביעית יין, אין לי כל". "מספיק לי כזית פת ולשמוע קידוש מפריך", ענה ה'חוצה'.

"אם כך, ברוך בואך!" אמר הזקן. למרות דלותו הגשמית של הזקן, היה הוא עטור בעשירות רוחנית. בדרכם טיילו השניים בכל פרד"ס התורה, והזקן לא זכר מתי נהנה כל כך. הייתה נשמתם בעונג שבת רוחני ולא חסר להם דבר. תוך כדי דברים פנה הזקן לחוצה ושאלו: "אמור לי, מהיכן באתם?" - "מן העיר לובלין", ענה ה'חוצה'. "הידעתם אודות הרב הצדיק רבי יעקב יצחק מהעיר לובלין, המכונה ה'חוצה'?" שאל הזקן. "כן, שמעתי עליו", ענה ה'חוצה' ברפיון, כאילו אין מעריך הוא באותו צדיק. "מאיפה הנכם מכירים אותו?" שאלו ה'חוצה'.

פתח הזקן וסיפר: "מקום מולדתי בעיר לוקוב שבפולין. שם, היה גר צדיק אחד שהיה סבו של החוצה מלובלין, אבי אמו. לאחר החתונה שלי נשארתי בעיר לוקוב מספר שנים והייתי מלמד בחדר. יום אחד, הגיעה בתו של הסבא לעיירה כדי לבקרו ויחד עמה בנה יעקב יצחק, שהיה בן שש שנים בלבד. הנכד הצעיר נשאר כמה שבועות אצל סבו. באחד הימים ראיתי את הילד בבית הכנסת. הוא התפלל כמו אחד מגדולי הצדיקים - לאט, במתינות, במתיקות ובדבקות. לאחר התפילה, עקבתי אחריו וראיתי, כי הוא יצא לכיוון היער. שם התבודד במשך שעותיים תמימות בהשתפכות הנפש, ודיבר עם הבורא כדבר איש אל רעהו, שפך שיחו כמים נוכח פני ה'. נדהמתי מקדושתו. עוד זמן נותרתי על עומדי תמה. ילד קטן ותפילה גדולה... ידעתי שהוא מיועד לגדולות!"

"עם השנים, הגעתי הנה ושמו של ה'חוצה מלובלין' הגיע למרחקים, וגם אלי. ליבי בער בקרבי לבקרו, אך הפרוטה בכיס אינה בנמצא. ואפילו אם מישוה היה מעניק לי מתנה הגונה, לא יכולתי לנסוע ללובלין בגלל בריאותי הרעועה וחסרון הכוח. אך להתפלל אני יכול, ומחמת הגעגועים והכיסופים לראות את פני הצדיק, הריני מתבודד כשעה שלמה מידי יום במשך כשלוש עשרה שנה, ומבקש אני מהש"ת שיזכני, ברוב רחמיו, לקבל את פניו הקדושות של ה'חוצה מלובלין', בטרם אפרד מן העולם הזה. ואע"פ שבדרך הטבע אין סיכוי כלל שהצדיק יגיע לעיירה נידחת זו, אך מאמין אני בכוחה של תפילה, שיכולה לשנות את הטבע ולגרום לצדיק להגיע לעירי!"

עתה הבין ה'חוצה' כיצד עגלון ותיק ומנוסה איבד את דרכו ומדוע הגיע דווקא לעיירה זו. תפילותיו של הזקן הובילוהו לעיירה הזאת! אכן כמו שאמר בתחילה כי יד ה' בדבר והכל מכוון מלמעלה לטובה. לאחר הפוגה קלה פנה החוצה לזקן: "בשורה טובה לי אליך, ידידי", אמר ה'חוצה מלובלין', "הקדוש ברוך הוא נענה לבקשתך במלואה ותפילתך התקבלה - כי אני הוא ה'חוצה מלובלין'!". את התרגשותו ושמחתו של הזקן לא ניתן לתאר כלל. ראשית הוא הודה להקב"ה ששמע לתפילתו, ולצדיק שהגיע אל ביתו, ויחד ניצלו את השבת הקדושה להתפלל בדברי תורה ותפילה.

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של הצדיקים או של הקברים
או אם לא שמנו את תמונת הצדיק או הקבר
ויש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים
להשתמש בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה **PnineZadikim@gmail.com****

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת יהודי מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים